

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

**Komparace pojetí ženských postav ve vybraných dílech Petry
Neomillnerové a Vilmy Kadlečkové**

Zdeňka Sahulková

Bakalářská práce

2018

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zdeňka Sahulková**
Osobní číslo: **H15201**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Název tématu: **Komparace pojetí ženských postav ve vybraných dílech Petry Neomillnerové a Vilmy Kadlečkové**
Zadávací katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se zaměří na srovnání naratologického pojetí vybraných ženských postav v některých dílech českých autorek fantastiky Petry Neomillnerové (cyklus Zaklínačka Lota a Písně čarodějky) a Vilmy Kadlečkové (cyklus Mycelium). Cílem práce bude charakteristika významu a struktury ženských postav v uvedených prózách a postížení vývoje, kterým tyto ženské hrdinky procházejí. Základními metodami bude naratologický rozbor literárních postav a jejich vzájemná komparace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

CZAPLIŇSKA, Joanna. Jsou scifistky feministky? In: DĚDINOVÁ, Tereza (ed.). Na rozhraní světů. Fantastická literatura v mezioborovém zkoumání. Brno : Masarykova univerzita, 2016, s. 121-132.

DĚDINOVÁ, Tereza. Po divné krajině. Charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury. Brno : Masarykova univerzita, 2015.

HODROVÁ, Daniela a kol. na okraji chaosu Poetika literárního díla 20. století. Praha : Torst, 2001.

KUBÍČEK, Tomáš, HRABAL, Jiří, BÍLEK, Petr A. Naratologie. Strukturální analýza vyprávění. Praha : Dauphin, 2013.

ŘÍHA, Ivo, STUDENÝ, Jiří (eds.). Sedm statečných a spol. Próza psaná ženami v kontextu současné české literární kultury. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2015.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Antonín Kudláč, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2017**

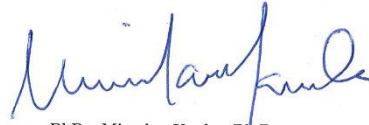
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2018**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27.06.2018

.....

Zdeňka Sahulková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce PhDr. Antonínu Kudláčovi, Ph.D. za pomoc a rady při zpracování této práce.

Poděkování patří i mým rodičům a spolubydlícím za trpělivost a podporu, kterou mi během psaní poskytli.

Název

Komparace pojetí ženských postav ve vybraných dílech Petry Neomillnerové a Vilmy Kadlečkové

Anotace

Bakalářská práce se soustředí na analýzu a komparaci ženských postav v dílech Petry Neomillnerové (série Zaklínačka Lota a Písně čarodějky) a Vilmy Kadlečkové (cyklus Mycelium). První část práce vymezuje pojmy fantastika, fantasy a sci-fi literatura, stručně shrnuje vývoj těchto žánrů a představuje obě autorky. Druhá část se soustředí na analýzu pojetí ženských postav z hlediska prostoru, který dostávají, způsobů prezentace jejich myšlenek a dalších aspektů a na jejich komparaci.

Klíčová slova

fantasy, sci-fi, ženské postavy, mimozemšťani, zaklínači, čarodějové

Title

The comparison of female characters in chosen works of Petra Neomillnerová and Vilma Kadlečková

Annotation

The bachelor thesis focuses on the analysis and comparison of female characters in the works of Petra Neomillnerová (series *Zaklínačka Lota* and *Písně čarodějky*) and Vilma Kadlečková (cycle *Mycelium*). The first part of the thesis defines the concepts of fantastic, fantasy and sci-fi literature, briefly summarizes the development of these genres and presents both authors. The second part focuses on the analysis of the concept of female characters from the point of view of the space they receive, ways of presenting their thoughts and other aspects, and on their comparison.

Key words

fantasy, sci-fi, female characters, aliens, witchers, wizards

Obsah

1	Úvod	1
2	Fantasy a sci-fi – pojmy, historie, představení autorek.....	3
2.1	Základní pojmy	3
2.2	Historie žánru v české literatuře.....	4
2.3	Představení vybraných autorek české fantastiky	10
2.3.1	Vilma Kadlečková.....	10
2.3.2	Petra Neomillnerová.....	10
3	Rozbor a komparace ženských postav	12
3.1	Základní informace o dílech	12
3.1.1	Zaklínačka Lota	12
3.1.2	Písně čarodějky.....	15
3.1.3	Mycelium	17
3.2	Prostor ženských postav v knize.....	19
3.2.1	Zaklínačka Lota	19
3.2.2	Písně čarodějky.....	21
3.2.3	Mycelium	21
3.3	Komplexnost a životnost postav, vývoj, jednání, vypravěč.....	22
3.3.1	Zaklínačka Lota	24
3.3.2	Písně čarodějky.....	27
3.3.3	Mycelium	29
3.4	Jména a vzhled	31
3.4.1	Zaklínačka Lota	32
3.4.2	Písně čarodějky.....	33
3.4.3	Mycelium	35
3.5	Vztahy k okolí, k rodině, přátelům, mužům	37
3.5.1	Zaklínačka Lota	37
3.5.2	Písně čarodějky.....	39
3.5.3	Mycelium	40
3.6	Příklon ke zlu či k dobru, nadpřirozené bytosti, mimozemšťané či obyčejní lidé	40
3.6.1	Zaklínačka Lota	41
3.6.2	Písně čarodějky.....	42
3.6.3	Mycelium	42
3.7	Prostředí, vzdělání, povolání, postavení, místa, minulost	43
3.7.1	Zaklínačka Lota	43

3.7.2	Písně čarodějky.....	45
3.7.3	Mycelium	46
3.8	Jazyk postav.....	48
3.8.1	Zaklínačka Lota	48
3.8.2	Písně čarodějky.....	48
3.8.3	Mycelium	48
3.9	Stereotypy a předsudky.....	49
3.9.1	Zaklínačka Lota	49
3.9.2	Písně čarodějky.....	50
3.9.3	Mycelium	50
4	Závěr.....	51
	Bibliografie	53
	Summary	55

1 Úvod

Fantastika zažívá u nás od roku 1989 „boom“ způsobený především tím, že komunistický režim nebyl nakloněn tomuto druhu literatury ani kontaktům se západní tvorbou, po jeho pádu se tedy nakladatelům a čtenářům otevírají nové možnosti. Vydává se množství knih původních i překladových, vychází časopisy s touto tematikou, oblíbené jsou filmy a seriály často natočené na motivy úspěšných knih, případně deskové a počítačové hry s těmito náměty. Na tento trend reagují také literární teoretici, pro které se fantastická literatura stává předmětem bádání. V českém prostředí se již od 90. let minulého století fantastikou zabývá, a to nejen teoreticky, Ondřej Neff, dále například Miroslava Genčiová, Luisa Nováková, Jaroslav Toman, Tereza Dědinová nebo Antonín K. K. Kudláč. Zájem o tuto oblast se šíří, proto přibývá také bakalářských a diplomových prací zaměřených na fantastiku. Postupně tak dochází k odbourávání předsudků, které kolem fantastické literatury panují. Někteří ji totiž stále často považují za literaturu nehodnotnou, určenou především pro děti a mládež.

První část práce podá stručnou definici žánru fantastické literatury, fantastična, sci-fi a fantasy, k čemuž využijeme *Slovník novější literární teorie* (2012), práci Terezy Dědinové *Po divné krajině: Charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury* (2015) a *Slovník české literární fantastiky a science fiction* (1995) Ivana Adamoviče. Tyto pojmy jsou problematické, u různých literárních teoretiků se liší názory na to, kde mezi nimi leží hranice, nakolik se vzájemně překrývají. Úkolem této práce však není problematika vymezení těchto pojmů, proto se jimi nebudeme zabírat nijak podrobně.

Práce se dále zaměří na historii a vývoj těchto žánrů v české literatuře. Proměnu tohoto žánru ve 20. století dobře dokumentuje práce Ondřeje Neffa *Pět etap české fantastiky* (1995), vývoj v novém tisíciletí zase *Barvy černobílého světa* (2017) Antonína K. K. Kudláče.

Vilma Kadlečková a Petra Neomillnerová bezpochyby patří mezi renomované autorky fantastické literatury. Tato bakalářská práce se bude v hlavní části snažit pomocí naratologického rozboru analyzovat ženské postavy v dílech těchto autorek a následně je vzájemně komparovat, abychom zodpověděli otázky: Jak se liší vystavění ženských postav v dílech Petry Neomillnerové a Vilmy Kadlečkové? Jaký význam mají dané literární postavy pro dílo? Jaká je jejich struktura, jakým vývojem procházejí? K tomuto rozboru poslouží především dílo *Naratologie: strukturální analýza vyprávění* (2013) od Tomáše Kubíčka.

Z tvorby Vilmy Kadlečkové byl pro rozbor vybrán cyklus *Mycelium* a od Petry Neomillnerové série *Zaklínačka Lota* a *Písně čarodějky*. Toto rozložení umožní nejen komparaci výstavby postav u jednotlivých autorek, ale také porovnání postav v rámci děl Petry Neomillnerové.

Pro porovnání budou zvolena různá hlediska, na základě kterých provedeme analýzu jednotlivých děl a následnou komparaci. Těmito hledisky například budou jména a oslovení postav; jazyk, který používají; prostor, který v díle dostávají; místa, která jsou pro ně důležitá a další.

2 Fantasy a sci-fi – pojmy, historie, představení autorek

Obě spisovatelky, jejichž ženskými postavami se práce bude zabývat, patří mezi autorky fantastiky. Výrazný rozdíl však není jen mezi jejich hrdinkami, ale i mezi autorkami samotnými: Vilma Kadlečková se zaměřuje především na psaní sci-fi, zatímco Petra Neomillnerová na fantasy. Pojmy fantastika, sci-fi, fantasy a postava budou vysvětleny v následující části, stručně bude nastíněna i historie fantastické literatury v České republice, respektive v Československu a představeny budou i obě spisovatelky.

2.1 Základní pojmy

Pojmy fantasy, fantastika, fantastično, fantastická literatura, díla s fantastickými prvky – ale i mnohé další, kupříkladu sci-fi, science fiction, vědeckofantastická literatura – bývají problematické při pokusech o jejich charakterizování. Nabízí se otázka, zda jsou totožné nebo je mezi nimi nějaký rozdíl, případně jaký. Takřka každý autor a literární teoretik si tyto pojmy nějakým způsobem upravuje pro svou potřebu, ať už je zužuje pomocí jistých kritérií či naopak vnímání daných termínů rozšiřuje.

Česká literární vědkyně Tereza Dědinová definuje fantastiku takto: „*Fantastická literatura (či fantastika) je v českém prostředí vykládaná jako termín zastřešující především science fiction, fantasy a horor, k nimž se někdy vágně přičleňuje fantaskní literatura.*“¹ Poměrně jasně má i určeno, která díla do tohoto žánru patří: „*[patří tam] taková beletristická či dramatická díla, v nichž fantastický prvek – propojen sítí rodových podobností s alespoň jedním dalším dílem pokládáným za fantastické – zaujímá význačnou roli ve struktuře fikčního světa, neobjevuje se pouze ojediněle nesa zcela specifickou funkci.*“² Fantastično je pak literární žánr, který zobrazuje fikční svět odlišný od reálného, aktuálního světa. Jednotliví autoři si však hranice tohoto žánru pozměňují.³

Definici fantasy a sci-fi použijeme ze *Slovníku české literární fantastiky a science fiction* – za hlavní parametr sci-fi žánru považuje Ivan Adamovič změnu, často vyvolanou nějakým

¹ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině : Charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 16. ISBN 978-80-210-7872-7 (pdf).

² Tamtéž, s. 60.

³ LUKAVEC, Jan a Jan MATONOHA. Fantastično. In: MÜLLER, Richard a Pavel ŠIDÁK, ed. *Slovník novější literární teorie: glosář pojmů*. Praha: Academia, 2012, s. 144-146. ISBN 978-80-200-2048-2.

vynálezem nebo objevem, která výrazně ovlivní život lidí. Podle toho, jak výrazný dopad tyto novinky v lidském životě mají a jakým způsobem se lidé s nimi vyrovnávají, se rozlišují jednotlivé podžánry sci-fi. Za rozdíl mezi fantasy literaturou (kterou Adamovič nazývá fantastickou literaturou v zúženém významu) a sci-fi považuje především to, že sci-fi má určitý prvek realističnosti, jevy, které se v něm vyskytují, jdou vědecky vysvětlit. Fantasy přisuzuje za základní rozeznávací prvek přítomnost nadpřirozena, a zařazuje tam proto i horory pracující s tímto prvkem. V širším významu pokládá Adamovič fantastickou literaturu za pojem, který zahrnuje fantasy, horor a sci-fi.⁴

Pojem fantasy vzniká v anglosaském prostředí okolo poloviny 20. století a autoři *Encyklopedie literárních žánrů* jím označují „populární žánr iracionální fantastiky s tematickým zdroji v mýtu a středověké romanci“.⁵ Sci-fi pak definují jako „žánr fantastické literatury zobrazující hypotetický svět, zkonstruovaný s využitím vědecko-technickým paradigmát“.⁶

Pro Danielu Hodrovou je postava „nositel děje, určité myšlenky, ideologie (...) Je nositelem určitých vlastností, stavů a činností, především však individuálního vědomí.“⁷ Bohumil Fořt zmiňuje, že literárním postavám je věnováno - na rozdíl od jiných naratologických kategorií – méně pozornosti. Jako důvod uvádí „dvoudomé založení tak komplexních entit, jakými literární postavy jsou – k jejich průzkumu můžeme použít nástroje lingvisticky naratologické (...), ale i nástroje, kterými zkoumáme sami sebe.“⁸

2.2 Historie žánru v české literatuře

Kvůli problémům s vymezením, co vlastně pod pojem fantastika patří, se nedá jednoznačně popsat historie tohoto žánru, respektive jeho úplné počátky. V českém prostředí se vedou debaty nad fantastičností *Labyrintu světa a ráje srdce* Jana Amose Komenského, ve světovém měřítku pak nad mytologickými texty nebo nad Danteho *Božskou komedií*.⁹ Ondřej Neff ve stati

⁴ ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 6. ISBN 80-85364-57-3.

⁵ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 187. ISBN 80-7185-669-X.

⁶Tamtéž, s. 621.

⁷ HODROVÁ, Daniela. *-na okraji chaosu: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 544. ISBN 80-7215-140-1.

⁸ FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Akademie věd České republiky, Ústav pro českou literaturu, 2008, s. 8. ISBN 978-80-85778-61-8.

⁹ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině : Charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 28. ISBN 978-80-210-7872-7 (online : pdf).

Pět etap české fantastiky z roku 1995 člení historii české literární fantastiky do pěti etap. Konec té první ohraničuje první světovou válkou, za jednoho z prvních autorů tohoto žánru pokládá Jakuba Arbese (*Svatý Xaverius*) a částečně i Svatopluka Čecha. Sám však určení počátku této etapy označuje za problematické.¹⁰ Dá se říci, že počátky české fantastiky sahají do druhé poloviny 19. století. Ve světové fantastice jde o dobu Edgara Allana Poea, Mary Shelley, Julese Vernea a Herberta G. Wellse, z nichž poslední dva rozdělili tento žánr na dvě větve – Verne se zaměřil na úžasné vynálezy a dobrodružství, zatímco Wellse se soustředil na vnitřní život člověka, který provází technologické změny. Ani v českém, ani ve světovém měřítku však v této době nešlo o svébytný žánr literatury.¹¹

Do druhé etapy, vymezené světovými válkami, podle Neffa patří Karel Čapek, Jan Weiss a Jan M. Troska. Začátek tohoto období se nesl ve znamení potvrzení katastrofických předpovědí některých autorů, kterým byla první světová válka. To vyvolalo ve společnosti silnou reakci, negativně namířenou proti vědecko-technickému pokroku. Pro fantastiku se však jednalo o změnu k lepšímu, protože se konečně začala formovat jako samostatný žánr, a to jak ve světové, tak i v české literatuře. Přesto se fantastické literatuře nevěnovalo mnoho autorů, a ti, kteří se do tohoto žánru pustili navíc psali na sobě nezávisle, neexistovalo mnoho inspiračních vlivů a tvůrčích kontaktů. Málokterý spisovatel také věnoval tomuto žánru větší část své tvorby, nejčastěji napsali jedno, jen výjimečně více děl fantastiky.¹²

V českém prostředí převažují alegorická a vizionářská díla, objevují se ale také knihy dobrodružné a vědecko-technické. Představitelem posledně zmíněného proudu je kupříkladu Jan Matzal Troska, který se zaměřoval na tvorbu pro mladší čtenáře, například v dílech *Kapitán Nemo* nebo *Zápas s nebem*. V opozici k Troskovi stojí díla vůči technice naladěná nepříznivě, kupříkladu romány a divadelní hry Karla Čapka, který proti strojům a technickým zázrakům stavěl člověka, jeho lidskost a vztahy mezi lidmi. Jan Weiss, další z významných českých autorů sci-fi té doby, se zaměřoval na apokalyptické vize, inspirované jeho zážitky z války. Zúžitkoval je v románu *Dům o 1000 otců*. K méně známým autorům patří Tomáš Hrubý, který v sáze *V soumraku lidstva* a v *Novém úsvitu* „předpověděl“ atomovou bombu či energetickou krizi. Podobně temné ladění mají i díla Rolfa Fremonta či Freda Stolského. Science fiction zaměřené hlavně na pobavení čtenáře psali Joe Bernardský, Marie

¹⁰ NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 11-23. ISBN 80-85364-57-3.

¹¹ Tamtéž, s. 12.

¹² Tamtéž, s. 14.

Brughoferová, Jiří Parma, Adolf B. Šťastný či Karel Hloucha, který se z této skupiny jako jediný více proslavil.¹³

Ve Spojených státech v této době začínaly získávat oblibu tzv. pulp magazíny, v českém prostředí pak jejich obdoba: Rodokapsy. Fantastické prvky pronikaly i do jiných literárních žánrů, kupříkladu do detektivních románů. Literaturu samozřejmě ovlivňovaly i vlivy mimoliterární, obzvláště sociální problémy způsobené průmyslovou velkovýrobou a následnou ekonomickou krizí. Pohled na vědu, respektive na vědce si uchoval romantický ráz předchozího století, kdy byl vědec nazírán jako jednotlivec pokoušející se poznat neznámé. Podobně se pohlíželo na vynálezy jako na jednotlivé průlomy geniálních myslí a jen pomalu se začínaly vnímat jako části jednoho velkého a navazujícího celku sloužícímu pro průmyslový pokrok.¹⁴

Třetí období vyvrcholilo v české literatuře v padesátých a šedesátých letech díly Josefa Nesvadby, Ludvíka Součka a Františka Běhounka. Do té doby, a částečně i poté, byla situace pro science fiction nepříznivá, protože komunisté fantastickou literaturu zavrhovali jako škodlivou pro lid. Pokračovat v tvorbě nemohli někteří autoři, kupříkladu Jan M. Troska. Zatímco až do této doby byl vědecko-technický pokrok zdrojem sporů – někteří ho podporovali, jiní byli skeptičtí – komunisté zaujali jednoznačně pozitivní přístup a začali plánovat gigantické projekty, mezi jinými i cesty do vesmíru. K propagandě svých vizí chtěl režim využít samozřejmě i literaturu, ale tyto pokusy se nezdařily, což science-fiction dostalo do složité pozice.¹⁵

O znovuoživení tohoto žánru na počátku 50. let se zasloužil především Vladimír Babula publikující v časopisech, knižně vyšly jeho romány *Signály z vesmíru* či *Přátelé z Hadonoše*. Podobně laděná byla i kniha *Akce L* od Františka Běhounka. V těchto dílech byla pochopitelně obsažena komunistická propaganda, i přesto však šlo o knihy čtenářsky oblíbené, především z důvodu, že mnohé vize z nich se následně uskutečnily – především ty, které se týkaly se objevování vesmíru. Podobně začínal také Ludvík Souček (např. trilogie *Cesta slepých ptáků*), postupně se však obrátil ke spekulativně laděné science fiction. Podobným směrem – směrem tzv. speculative fiction – se vydal Josef Nesvadba, například v knihách *Tarzanova smrt* a *Einsteinův mozek*. Tento autor zaujal dokonce i zahraniční veřejnost a jedna z jeho povídek

¹³ NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 15. ISBN 80-85364-57-3.

¹⁴ Tamtéž, s. 16.

¹⁵ Tamtéž, s. 17.

vyšla v americkém časopisu Magazine of Fantasy and Science Fiction. Těchto tendencí se drželi také Čestmír Vejdělek v politicky laděné utopii *Návrat z ráje* a Jiří Marek v díle *Blažený věk*. Tato díla dobře dokumentují myšlenky a názory – a jejich proměny – společnosti té doby. Pro toto období je zároveň typické, že science fiction byla tolerovanější, autoři mohli vydávat a byli také uznáváni. Mohli se inspirovat především na Východě – spisovateli Stanislavem Lemem a bratry Strugackými, ze Západu se do české literatury dostalo jen málo – výjimkami jsou antologie *Labyrint*, kterou sestavil Adolf Hoffmeister, a díla Raye Bradburyho *451° Fahrenheita* a *Marťanské kroniky*, které zdánlivě souzněly s komunistickými idejemi.¹⁶

Čtvrtá etapa nezačala radostně – po uvolnění v 60. letech dochází na počátku 70. let opět k utužování režimu. Normalizace se samozřejmě dotkla i literatury. První vlašťovkou předznamenávající lepší časy pro science fiction se stala kniha *Experiment pro třetí planetu* Jaroslava Veise z roku 1976. Tento autor spolupracoval s novinářem a překladatelem Alexandrem Kramerem a s Vojtěchem Kantorem. Jejich společná práce neznamena la jen příklon k angloamerické kultuře, ale také živý kontakt mezi autory, který nebyl obvyklý. Tato spolupráce posléze přerostla v celou generaci autorů fantastické literatury, jejíž tvorba vyšla v několika antologiích – *Neviditelní zloději* (sestavila Irena Zítková, 1980), *Železo přichází z hvězd* a *Lidé ze souhvězdí Lva* (sestavil Vojtěch Kantor, 1983). Mezi tyto autory patřili Zdeněk Volný, Eduard Martin, Ladislav Szalai, Ludmila Freiová a někteří další autoři původně mainstreamové literatury, kteří využili momentální popularity science fiction a přispěli několika díly – například Vladimír Páral a jeho *Válka s mnohozvířetem*. Tato nová generace se neomezila jen na spisovatele, ale zapojili se také nakladatelští redaktoři – Hana Krubnerová (edice Karavana, Albatros), Milena Karlová (zasloužila se o vydání teoretických prací Miroslavy Genčiové a Ondřeje Neffa), Pavel Kosatík a Ladislav Horáček – a sdružovat se začali také čtenáři v tzv. fandomu. Podnět k tomuto vývoji dala mimo jiné stať Ludvíka Součka *Přímluva za budoucnost* (1978), která formulovala některé cíle fandomu a fantastické literatury. Ty byly naplněny v roce 1979 vznikem fanouškovského klubu na Matematickofyzikální fakultě v Praze, který o dva roky později poprvé vyhlásil soutěž o Cenu Karla Čapka. Intelektuálními groteskami se proslavil Jan Hlavička a Ivan Kmínek; publikovat v této době začínají i autoři, kteří tvoří a jsou populární i dnes – František Novotný, Josef Pecinovský, Vilma Kadlečková a Ondřej Neff. Psali různorodé texty, mimo jiné spekulativní texty pracující s nadsázkou;

¹⁶ NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 17-18. ISBN 80-85364-57-3.

plodným tématem byl lidský život, lidský úděl a civilizace. Byla snaha naplnit i další Součkův cíl a vydávat časopis – dodnes funguje Ikarie, ačkoliv nyní pod novým názvem XB1; začínala pod vedením Alexandra Hlinky a Jaroslava Olši jr.¹⁷

Páté období spojuje Neff nejen se změnou režimu, a následným vznikem dvou organizací – Syndikátu autorů fantastiky a Asociace fanoušků SF. Původně mělo jít o společenské organizace, brzy se z nich však staly především vydavatelské instituce. Syndikát stojí například za vydáváním měsíčníku Ikarie. O rozvoj literární kritiky této oblasti se zasloužil Pavel Kosatík. Toto období se vyznačuje boomem knižních titulů, především těch z angloamerického prostředí. Z českých autorů se do popředí dostal ve fandomu již předtím dobře známý Jiří W. Procházka nebo Petr Heteša, oba představitelé kyberpunku. Samozřejmě jsou i tací autoři, kteří se věnují klasické žánrové sci-fi, např. Ondřej Neff a jeho trilogie *Milénium*, Josef Pecinovský a Jaroslav Velinský. Ohlasu se dočkaly i feministické myšlenky, ty ve svých dílech reflektují Carola Biedermannová a Eva Hauserová.¹⁸ České autorky se podle Terezy Dědinové začaly objevovat později a v menší míře, a to nejen kvůli režimu, ale také kvůli předsudkům považujícím sci-fi spíše za mužský žánr.¹⁹

I v novém tisíciletí zůstává oblíbená space opera, které se věnují Edita Dufková (*Zpráva z Hádu*, 2012), Aleš Pitzmos (*Světlo pulsaru*, 2015), Jan Hlávka a Jana Vybíralová (cyklus *Algor*, od 2013). Na tento podžánr je zaměřená také antologie *Capricorn 70* (2015), kterou sestavil Robert Pilch, a do níž přispěli například Jan Hlávka, Jiří W. Procházka, Jaroslav Mostecký, Petra Neomillnerová nebo Petra Heteša.²⁰

Čeští spisovatelé nezasazují své příběhy pouze do budoucnosti či do vesmíru, často zůstávají na planetě Zemi a navrací se do minulosti. Do 19. století zasadil svůj román *Prsten od vévodkyně* (2011) František Novotný, do období po 2. světové válce umístil děj svého příběhu Otomar Dvořák (*Mrtvý luh*, 2009). Několik autorů si položilo otázku: *co by se stalo, kdyby Němci vyhráli 2. světovou válku?* S konceptem kontrafaktuálních dějin pracuje například Jan Poláček (*Spěšný vlak Ch.24.12*, 2010), případně František Novotný s cyklem *Valhala*.²¹

¹⁷ NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 19-21. ISBN 80-85364-57-3.

¹⁸ Tamtéž, s. 21-22.

¹⁹ CZAPLIŇSKA, Joanna. Jsou scifistky feministky? In: DĚDINOVÁ, Tereza (ed.). *Na rozhraní světů. Fantastická literatura v mezioborovém zkoumání*. Brno : Masarykova univerzita, 2016, s. 122. ISBN 978-80-210-8441-4.

²⁰ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 29-32. ISBN 978-80-7560-105-6.

²¹ Tamtéž, s. 37-42.

Často vydávané jsou také soubory povídek a antologie, ať už s povídkami zavedených autorů nebo soutěžní. Antologii *Terra nullius* (2015) připravila Julie Nováková. Nováková nepublikuje pouze u nás, ale i v USA a snaží se do zahraničí dostat i díla některých kolegů. Sborník z roku 2007 *Imperium Bohemorum* sestavil Ondřej Müller, přispěli do něho například Vilma Kadlečková, Ivona Březinová, Ondřej Neff, Josef Pecinovský, Jiří W. Procházka či Jan Poláček.²²

Vzhledem ke komunistické kampani proti fantasy literatuře, vynořuje se tento žánr až po pádu režimu, přestože některé jeho prvky se v literatuře objevují již v 80. letech.²³ Mnozí z autorů sci-fi zabrousili i do tohoto žánru – například Jiří W. Procházka – případně tvořilo díla na pomezí mezi těmito dvěma žánry. K autorům tzv. čistokrevné fantasy této doby patří kupříkladu Veronika Válková, která pod pseudonymem Adam Andres vydala knihu *Wetemaa* (1992).²⁴ Po roce 1989 nevzniká a nešíří se pouze původní česká fantasy, ale dostává se na český (československý) trh také literatura zahraniční, především z angloamerické oblasti. Typickým příkladem jsou příběhy o Conanovi, kterého vytvořil Robert E. Howard a kterého ve svých dílech posléze využilo množství dalších autorů, z českých kupříkladu Jaroslav Mostecký, Leonard Medek či Vlado Ríša. Z těchto „conanovských“ příběhů se vyvinula celá odnož tzv. hrdinské fantasy, tu reprezentuje například Miroslav Žamboch.²⁵ S tímto druhem fantasy souvisí pseudonymy, které se v 90. letech stávají komerčním nástrojem, mimo jiné je využíval Vlado Ríša nebo František Novotný.²⁶ Kromě hrdinské fantasy vznikají i další varianty, například městská fantasy, reprezentovaná trilogií Pavla Renčina *Městské války* (2008-2011) nebo historická fantasy, které se věnuje Jaroslav Mostecký (trilogie *Vlčí věk*, 1995-2000), Leonard Medek s Františkou Vrbenskou (*Stín modrého býka*, 2001), Tomáš Bandžuch (*Ve službách republiky*, 2012).²⁷

Pro to, aby knihy tohoto žánru mohly vycházet, byla (a samozřejmě stále jsou) důležitá nakladatelství. S 90. lety minulého století se pojí jméno Egona Čierneho a jeho nakladatelství

²² KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 33-45. ISBN 978-80-7560-105-6.

²³ Tamtéž, s. 52..

²⁴ NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 23. ISBN 80-85364-57-3.

²⁵ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 53-54. ISBN 978-80-7560-105-6.

²⁶ NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995, s. 23. ISBN 80-85364-57-3.

²⁷ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 57-71. ISBN 978-80-7560-105-6.

Poutník, případně Michaela Bronce se Strakami na vrbě. Druhý z uvedených se nezaměřuje pouze na zavedené autory, ale v soutěžích dává prostor i nováčkům. Autoři měli možnost publikovat nejen prostřednictvím nakladatelů, ale kratší literární útvary vycházely především v časopisech. Kromě dodnes vydávané *Ikarie*, respektive v současné době fungující pod názvem *XB-1*, šlo o magazín *Nemesis*, který působil okolo poloviny 90. let, na začátku nového tisíciletí vznikl časopis *Pevnost*.²⁸ Důležitou sociální funkci a značnou popularitu mají tzv. cony, tedy setkání fanoušků doplněné o debaty s autory.

Nejen v žánru sci-fi, ale i ve fantasy tvoří důležitou část tvorby povídky. Z antologií je možno zmínit *Písně temných věků* (2005), *Memento mori* (2009), *Krvavá čest* (2012), jež editoval Ondřej Jireš; přispěli do nich Medek, Vrbenská, Červenák, Mostecký, Renčín, Neomillnerová, Ivana Kuglerová, Novotný, Kadlečková a další.²⁹

2.3 Představení vybraných autorek české fantastiky

2.3.1 Vilma Kadlečková

Vilma Kadlečková se narodila v Praze v roce 1971. Vystudovala obor knihovnictví na Karlově univerzitě, poté pracovala jako redaktorka. Je vdaná a má tři dcery. Do literárního světa vstoupila na konci osmdesátých let povídkami, které vycházely ve fanzinech, a s nimiž se zúčastnila i několika soutěží. Na začátku devadesátých let využila příležitosti nově otevřeného trhu a vydala několik knih se sci-fi zaměřením. Popularitu si získala především díla z cyklu z budoucnosti, v níž hlavní roli hrál nerost argenit, šlo zejména o knihu *Na pomezí Eternaalu – Legendy o argenitu*, která jí vynesla Mloka v Ceně Karla Čapka. Poté na delší dobu psát přestala, na scénu se vrátila až v roce 2007. Opět píše povídky – kupříkladu do antologií *Hvězdy české sci-fi* a *Tajná kniha Šerosvitu*. Výraznou popularitu jí zajistil cyklus *Mycelium*.³⁰

2.3.2 Petra Neomillnerová

Petra Neomillnerová se narodila roku 1970. Její profesní dráha se podobá té Vilmy Kadlečkové, i ona má blízko ke knihovnické profesi, k níž ji přivedla matka. Tohoto povolání se však v polovině devadesátých let vzdala a věnovala se práci redaktorky. Má jednu dceru. Svou

²⁸ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 54-55. ISBN 978-80-7560-105-6.

²⁹ Tamtéž, s. 68.

³⁰ KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Jantarové oči*. Praha: Argo, 2013, s. 323. ISBN 978-80-257-0873-6.

tvorbu začala fantasy povídkami o čarodějce Moire, nejprve vydávanými v časopisu Pevnost, později se Moire stala hrdinkou prvních románů Neomillnerové. Od čarodějky se autorka posléze přesunula k zaklínačce Lotě, a nakonec k upírce Tině Salo. Nevydává jen série, ale i samostatné knihy, například *Dítě Skály*, a povídkové soubory – *Vlastní krev*, *Hry na bolest*. Věnuje se také tvorbě pro děti, známá je její série *Amálie a...* Kromě beletristických děl píše také populárně naučné knihy o magii.³¹

³¹ AXIA. Petra Neomillnerová. In: *Děti noci* [online]. 25.4.2012 [cit. 15.12.2017] Dostupné z: <http://deti-noci.cz/2012/04/literatura/spisovatele/petra-neomillnerova1/>.

3 Rozbor a komparace ženských postav

3.1 Základní informace o dílech

Práce se zaměřuje na dvě fantasy trilogie z tvorby Petry Neomillnerové – *Zaklínačka Lota* a *Písně čarodějky*, přičemž obě se vyznačují tím, že jejich hlavními postavami jsou nebojácné ženy obklopené nadpřirozeným světem. Z tvorby Vilmy Kadleckové byla vybrána její nejrozsáhlejší a nejznámější série *Mycelium*. Tato část poskytne základní informace o jednotlivých dílech, stručný popis děje a fikčního světa, což je nezbytnou základnou pro analýzu postav.

3.1.1 Zaklínačka Lota

Jde o třídílnou sérii, sestávající z knih *Psí zima* (2008), *Zaklínačka Lota* (2009) a *Žár krve* (2011). Každý díl ze série vyšel v jiném nakladatelství – *Psí zima* ve Fantom Printu, *Žár krve* v Brokilonu a *Zaklínačka Lota* v Tritonu. Ačkoli vyšla *Psí zima* jako první, z chronologického hlediska příběhu jí kniha *Zaklínačka Lota* předchází, proto bude v dalším textu považována kniha *Zaklínačka Lota* za první díl a *Psí zima* za druhý.

První díl se od dalších dvou liší tím, že nejde o román, ale o povídkový soubor. Několik povídek bylo publikováno již dříve ve výboru *Hry na bolest* (2007). První z nich s názvem *Temná záležitost* představuje devítiletou Lotu, jak se hádá se zaklínačským mistrem Volmarem, který částečně supluje jejího otce. Hádku utíná další mistryně a Volmara varuje, že dívku brzy nezvládne. Zaklínač se noří do vzpomínek a autorka mění vypravěče, zatímco začátek popisuje vševědoucí vypravěč, zbytek povídky vypráví postava Volmara. Vzpomíná na první setkání s Lotinou matkou Theklou a na to, jak ji zachránil, alespoň na krátko, ze spárů temných elfů. Přivedl ji do Školy, kde při porodu zemřela. Na konci povídky se děj, opět vyprávěný vševědoucím vypravěčem, vrací zpátky na začátek, Lota v noci nemůže spát a Volmar jí vypráví příběhy z jejího dětství.

Druhá povídka *Noční lovy* se odehrává v době, kdy je Lotě třináct a řeší šikanování jejího kamaráda Torgeo jedním z vyučujících. Poté, co nikdo další z vyučujících nereaguje na stížnosti na tuto nespravedlnost, rozhodne se Lota s Torgem a jejich dalším kumpánem Arvidem vzít věci do vlastních rukou a zabít onoho vyučujícího pomocí vyvolání démona Merise. Ve třetí povídce, odehrávající se v době, kdy už je Lota dospělá, s názvem *Vlasy jak tráva* se zaklínačka setkává s elfem, který ji požádá o pomoc při osvobození z vězení víly Siobhan. Toto setkání je pro ni důležité i z toho důvodu, že má šanci se částečně dozvědět více o rase svého otce. *Mlynářčina náruč*, tak zní název čtvrté povídky. Tři přátelé, Lota, Torge a

Arvid se společně potulují a hledají práci narazí na několik kojenců trhajících psa, o nichž se nakonec ukáže, že jejich matkou byla mlynářka, která obvinila Torgeho ze znásilnění a jejich duše jsou uspokojeny poté, co ji dostanou do spárů. Pátou povídku nazvala Petra Neomillnerová *Kronerčín kluk*. Lota se po dvaceti letech vrací k jedné selce, u níž přespávala a která si přála dítě. Dozvídá se, že dítě skutečně povila, nicméně když jedenáctiletého Rognara pozná, okamžitě vidí, že není jako ostatní děti. Umí číst a zdá se fascinován krutostí. Když se vrátí na statek, strhne se hádka, při níž odhalí, že to byla selka se synem, kdo vraždili a vzápětí se jí všichni tři Kronerovi pokusí zabít, nicméně to skončí smrtí jejich a Lota odjíždí. Během toho všeho potká také dávného milence Braga a naplno se zde ukáže to, že zaklínači stárnou mnohem pomaleji než ostatní lidé.

Šestá povídka se jmenuje *Půl krve* a popisuje bitvu mezi dvě zaklínačskými školami a Lotina Škola prohrává. Lota se snaží přesvědčit představeného, který spory vyvolal, aby se vzdal, ale nakonec Ingolf, druhý půlelf ze školy, vše vyřeší hrubou silou a představeného nepřátelům předhodí. Ani to však Landswarským nestačilo, a tak Škola skončí vypálená a vydrancovaná. Lota s přáteli přes zimu vše dává do pořádku a na jaře, když vyjedou Lota bere každou práci – snaží se získat peníze, aby si mohla najmout tři Lovce na zabití představeného konkurenční školy, jako odplatu za to, že donutil prodat vlastního velmistra. Vzhledem k tomu, že téměř všechny peníze utratila za objednání vraždy, má Lota následně problémy s velmistry a spolužáky ze školy. Pro Lotu jde také o první setkání s temnými elfy a zároveň ji to sblíží s jejím mistrem Ingolfem, jemuž jedinému se s tím svěří. V sedmé - a pravděpodobně nejdůležitější pro další vývoj - povídka *Stříbro je, když...*, Lota poprvé potkává upíra Uriana, s nímž má vztah v dalších dílech série. Seznamuje se s ním ve chvíli, kdy se jejich zájmy střetnou – ona slíbila zlikvidovat hřbitov plný upírů, on chce zničit jejich stvořitele a zároveň svého bratra, který zdivočel. V osmé povídce *Zmetek z temnot* se Arvid a Torge dozvídají o Lotině vztahu s Urianem a všichni čtyři se poté snaží zničit příšery terorizující jednu oblast. Nakonec se ukáže, že jde o oživé figurky z hlíny a z rozbitých věcí; než na tohle Lota přijde, její přítel Arvid umírá, aby ji ochránil, ani to však nepomůže, nakonec musí Urian Lotu kousnout a přeměnit, aby nezemřela. Devátá povídka se jmenuje *Otec rodiny* a výjimečně se nevěnuje Lotě, ale Torgemu, který se dozví, že je otcem královského levobočka a že musí zachránit svého syna a jeho matku. V tomto nelehkém úkolu mu pomáhá čarodějka Gundula.

Ve druhém díle Lota nebojuje příliš s roztodivnými nestvůrami, její nepřátelé nejsou rozmanití v druzích, ale silní v počtu. V této knize zaklínačka stojí proti vampýrům a kožoměncům, tedy

lidem, kteří se pomocí kouzla proměňují ve psy. Oba druhy nepřátel se od sebe výrazně liší – kožoměnci jsou prostí sedláci, venkované, jež žene vidina získání bezpracného bohatství. Naproti nim stojí vampýři, urození a na etiketu dbající tvorové, kteří si cení svého pohodlí. Liší se i Lotin vztah k nim – kožoměnci jsou pro ni v podstatě práce, pomáhají jí s ní kolegové zaklínači. Do sporu s vampýry se dostala z důvodů soukromých, a ačkoliv i s nimi jí pomáhají někteří další zaklínači, činí tak z především z přátelství k ní.

Třetí díl se opět soustředí na upíry. Vampýr Enno, Lotin nepřítel ze *Psí zimy*, totiž unikl z vězení a má v plánu pomstít se všem, kteří měli v jeho chycení a odsouzení nějakou roli. Mezi druhým a třetím dílem nastává zajímavý kontrast. Zatímco se *Psí zima*, jak je ostatně patrné již z názvu, odehrává v zimě, protože je to období mimořádně těžké pro vesničany a chudáky, *Žár krve* popisuje léto dva roky po ději předchozí knihy. Vzhledem k tomu, že pro tento díl je typické množství mrtvol, které za sebou zanechává šílený upír, dá se říci, že ani toto roční období nebylo vybráno náhodně – autorka tím dosahuje opravdu morbidního účinku. Třetí díl se liší od těch předchozích i jinak, chybí především akce. Zatímco předešlé díly na ní byly založené, *Žáru krve* dominují intriky a zrady. Příběh plyne v pomalejším tempu, Lota působí unaveně – což ostatně několikrát zmiňuje – a ustupuje trochu do pozadí. Přenechává tak prostor Urianově matce Aino, která se po dlouhé době vrací ke své přirozené nátuře bojovnice.

Zatímco povídky bývají většinou psány z pohledu Loty, romány využívají vševědoucího vypravěče. První metoda dovoluje autorce obsáhnout více zaklínaččiných pocitů, ale i vzpomínek, myšlenek a vidění světa. Ta druhá autorce umožňuje soustředit se na několik dějových linií zároveň, protože není limitována jen jedním pohledem.

Základní osu příběhu tvoří Lotina práce, kterou se snaží zkombinovat s povinnostmi ke Škole a s udržováním přátelství a milostných vztahů. Hlavní hrdinka zde bojuje s nejrůznějším zlem, obvykle nadpřirozeného původu, ale často je po zásluze potrestáno i zlo páchané obyčejnými lidmi. Příběh se odehrává v neurčitém středověkém období a v blíže neurčeném prostředí – zmíněny jsou názvy některých měst a vesnic, ale většina z nich pouze jednou, což je způsobeno především Lotiným potulným životem.

3.1.2 Písně čarodějky

Opět se jedná o trilogii, již předcházely povídky. Tvoří ji knihy *Nakažení* (2007), *Hon na lišku* (2011) a *Zjizvení* (2014). První díl vydalo nakladatelství Fantom Print, druhý a třetí nakladatelství Epoque. Jednotlivé díly na sebe poměrně úzce navazují.

Toto dílo odpovídá autorčinu soustředění na žánr fantasy, protože i zde – podobně jako v *Zaklínačce Lotě* – hraje důležitou roli magie. V této sérii pravděpodobně ještě výraznější, protože již název série (*Písně čarodějky*) napovídá, že hlavní hrdinkou bude čarodějka. Podobnost nekončí pouze u magie, podobá se také prostředí, opět se jedná o svět připomínající středověk, který doplňují nadpřirozené bytosti a jevy. Na rozdíl od zaklínačky-kočovnice pohybující se převážně po vesnicích a malých městečkách, čarodějka považuje za svůj domov hlavní město Donberg a částečně svůj posvátný háj. O to těžší je pak pro ni situace, když se musí vystěhovat. I přes městské prostředí, stejně jako u zaklínačky převažuje prostředí chudších vrstev.

I v některých dalších aspektech se *Písně čarodějky* obzvláště podobají *Zaklínačce Lotě* – hlavní hrdinkou série *Písně čarodějky* je čarodějka Moire, která má stejně jako Lota dva mužské přátele, s nimiž má volný sexuální vztah a spolu s nimi se dostává do problémů a nebezpečných situací, hojně popíjejí alkohol. Liší se v četnosti znásilnění, které je v *Písních čarodějky* takřka na denním pořádku a Moire je s tímto stavem věcí poměrně smířená, především v *Honu na lišku* a v posledním díle, kde čarodějka tráví většinu času s Layelánci, velmi násilnými a dobyvačnými mágy. Kromě Bratrstva a Layelánců existují i další kouzelníci, například druidové, ke kterým má Moire blízko.

Podobné je to, že stejně jako v *Zaklínačce Lotě*, kde - poněkud nezvykle - školu zaklínačů navštěvují také dívky, tak i zde jde o jednotnou školu pro dívky i chlapce, což neodpovídá obvyklým stereotypům, podle nichž se magie užívaná ženami-čarodějkami a muži-mágy liší. Paralela se nabízí i v ohledu povolání – jak zaklínačství, tak čarodějnictví patří mezi profese, které jsou pro lidi užitečné, ale ne vždy je, respektive jejich vykonavatele, ocení. Podobně jako zaklínači, ani čarodějové nestárnou stejným tempem jako běžná lidská populace, proto občas obě, Moire i Lota, podlehnou nostalgickým myšlenkám věnujícím se porovnávání svého života s těmi lidskými (kolik toho již viděly, kolik generací se za jejich životů narodilo a zemřelo). Důležitým rozdílem je však to, že povolání zaklínačů je v každodenní realitě mnohem nebezpečnější a násilnější, zatímco úkolem čarodějí je léčit a pomáhat.

První kniha *Nakažení* popisuje volby nového představeného čarodějnického Bratrstva, s kterými se pojí mnohé intriky. Hlavní hrdinka se dostává na „špatnou“ stranu, což ohrozí její život, stejně jako bezpečí jejích přátel. To vše proto, že již v mládí odhalili tajemství výrazných osobností řádu, čímž se pro tyto osobnosti stali nebezpečnými a „nepohodlnými“. Poté, co volby opět vyhraje nebezpečný a vychytralý Ignácius, musí Moire opustit domov a ukrýt se u druidů. Zanedlouho ji však dostihnou zprávy o epidemii neštovic, která se šíří zemí a kterou lidé začnou záhy čarodějům dávat za vinu. Moire, jakožto čarodějka-léčitelka se snaží pomáhat, jak může. Po hádce s přítelem Desmondem se ho vydává hledat zpátky do hlavního města, přičemž ji chytí a chtějí popravit. Jí se však podaří utéci, spojí se s jedním ze svých učitelů a vyrazí do boje proti zkorumpovaným členům Bratrstva, kteří stojí za nákazou. V tomto bodě není možné opominout další paralelu ke *Psí zimě*, tedy druhému dílu série *Zaklínačka Lota*, v němž mezi chudými lidmi dochází k masivnímu rozšíření schopnosti proměňovat se v divoké psy a ve zvířecí podobě drancovat, s čímž se Lota pokouší bojovat.

Název druhého dílu *Hon na lišku* odkazuje k Moire, kterou většina známých oslovuje „liško“. Příběh začíná ve chvíli, kdy Moire stojí již nějakou dobu v čele Bratrstva, s kterým se musela přesunout do sousední země, a řeší obvyklé problémy – nedostatek peněz, práce, útoky na svou osobu a Desmondovu žárlivost. Rozhodne se proto vyrazit do boje, při kterém však přijde o hodně, především ji zradí Viero, s nímž měla blízký vztah: „... byl [mi] bratrem, milencem i otcem.“³². Ve třetím díle – *Zjizvení* – prožívá Moire těhotenství a následně mateřství, neustále se však musí bát o svůj život, protože nepřátelé jsou všude, včetně Bratrstva.

Základní osu příběhu tvoří – podobně jako u Loty – snaha čarodějky Moire balancovat své povolání s osobními vztahy, především mileneckými. Úkolem čarodějek a čarodějů z Bratrstva obvykle není bojovat, ale pomáhat lidem s jejich běžnými starostmi, což znamená, že spíše než velkolepými bitvami řeší své problémy intrikami a podrazy. To pro změnu výrazně připomíná styl *Žáru krve*, třetího dílu *Zaklínačky Loty*. Ve všech třech knihách převažuje vyprávění Moire, ve druhém a třetím dílu se objevují i pasáže s vševědoucím vypravěčem, především z důvodu, že v těchto dílech padne Moire do rukou nepřátel, případně do bezvědomí po otravě, její pohled by byl tedy notně limitovaný.

³² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Nakažení*. Ostrava: Fantom Print, 2007, s. 66. ISBN 978-80-7398-000-9.

Pro obě série Neomillnerové jsou typické krátké prology, vyprávěné obvykle hlavními postavami; buď se jedná o úryvek z příběhu, který má čtenáře navnadit, případně o vnitřní monolog postavy, komentář k ději knihy. Po formální stránce je dílo členěno na kapitoly a ty na ještě menší části, tvořené často jen krátkými dialogy.

3.1.3 Mycelium

Tento cyklus čítá zatím pět knih. Vydává ho od roku 2013 nakladatelství Argo, závěrečný šestý díl by měl vyjít ještě v tomto roce (2018). Vzhledem k tomu, že všechny dále zmíněné postavy vystupují ve všech dosud vydaných dílech, materiálu pro jejich rozbor by mělo být dostatek a neuzavřenost díla by tedy neměla představovat problém. Dosud vydané díly mají názvy podle pěti posvátných össenských drog: *Jantarové oči*, *Led pod kůží*, *Pád do temnot*, *Vidění* a *Hlasy a hvězdy*. Knihy jsou dostupné v knižní verzi, v elektronické formě a také v podobě audioknih.

Příběh se odehrává na naší planetě ve fiktivní budoucnosti – ve 26. století – a jde o svět v mnohém podobný tomu našemu. Čtenáři tak budou povědomé názvy některých měst, zmíněných v příběhu, například N-n-York, N-m-Haag nebo Sydney, a také některé kulturní narážky – hlavní hrdina Lucas získal od sestry přezdívku Saruman (čaroděj z trilogie *Pán prstenů* J. R. R. Tolkiena), využity jsou přirovnání vztahovaná ke klasickým pohádkám – Popelka a její střevíček, Sněhurka ve skleněné rakvi. Z historických osobností je zmíněn kupříkladu spisovatel Edgar Allan Poe nebo vůdce Mao Ce-tung. V tomto ohledu zaujme, že ačkoliv se děj odehrává v budoucnosti vzdálené několik století, téměř všechny kulturní odkazy pocházejí ze století 20., autorka se tedy nevěnovala podrobnému představování fiktivní popkultury. V několika zásadních věcech se však fikční svět od toho reálného liší. Zaprvé, v knize jde o jistou formu totalitní společnosti. Lidstvo takřka úplně kontrolují Össeané, tedy mimozemšťané z planety Össe, kterým se nikdo z lidí nemůže rovnat mentálními schopnostmi. Většina Pozemšťanů si toho však není vědoma, protože ačkoliv padesát let po prvním kontaktu s touto teokratickou civilizací je přítomnost Össeanů na Zemi pocíťovaná jako přirozená, ve skutečnosti se s běžnými lidmi příliš nestýkají, navzdory tomu, jak výrazně jejich životy ovlivňují. Věci však raději ovlivňují z pozadí, vliv získávají plíživě. Druhý rozdíl spočívá v síle vlivu médií ve společnosti. Média existují na Medianetu (obdoba internetu), výraznou moc drží ve svých rukou jejich tvůrci, takzvaní medianti (obdoba novinářů). To vše díky zákonu, který ustanovuje právo lidí na informace. Medianti tudíž mají výrazné pravomoci, přestože ne tak

zásadní jako Össeané. Praktikami se příliš neliší od současných novinářů, proto bude pro čtenáře jejich jednání předvídatelnější. Třetím rozdílem je míra kontroly a sledování občanů – ta je umožněna tím, že každý člověk dostane při narození netlog, tedy zařízení umístěné na zápěstí; pomocí tohoto přístroje telefonuje, zadává adresy v taxi, která tvoří základní druh dopravy, či prohledává Medianet, toto zařízení však zároveň může odhalit polohu jeho majitele ostatním, stejně tak to, s kým si volá či co vyhledává na Medianetu. Takřka na všech veřejných místech jsou kamery, ke kterým je možno se pomocí netlogu napojit. Jde tedy o formu zábavy a užitečných výtvarných technik na jedné straně, zároveň však nebezpečný nástroj pro kontrolu, sledování a ovlivňování občanů. Posledním výrazným rozdílem je náboženství, na němž je založena společnost Össeanů, a které hraje důležitou roli v životě i lidí na Zemi, kam Össeané svou víru a kulturu přenesli. Náboženská víra hraje roli nejen ve společnosti, ale i v osobních životech. Jedná se o víru v boha Akkütlixu, která často vyžaduje lidské oběti – většina Össeanů však věří tak pevně, že tyto oběti podstoupí i dobrovolně. Každá z postav, které autorka blíže představuje, se na to dívá jinak, avšak ani jedna z nich nepatří mezi ortodoxní věřící, jejichž pohled by byl jistě zajímavým doplněním názorového spektra a úhlu pohledu na tuto problematiku. Össenská víra je úzce spojena s pěticí posvátných drog, která se užívá při některých z obřadů a jejichž názvy jsou použity pro názvy jednotlivých knih série.

Příběh se soustředí na osudy hlavního hrdiny Lucase Hildebrandta, který pracuje pro Radu pro výzkum vesmíru, díky čemuž se dostane k úkolu přivést na Zemi mimozemšťana Aš~šáda s neobvyklými psychotronickými schopnostmi a přemluvit ho ke spolupráci s Radou. Lucas má zároveň dobré znalosti Össeanů, jejich víry a způsobu života, protože ho otec od raného dětství nutil učit se jejich jazyk a náboženské verše, a navíc strávil jistou dobu na jejich domovské planetě. V průběhu knih se však ukazuje, že nejen Aš~šád má nezvyklé schopnosti, ale i Lucas je výjimečný – dokáže totiž komunikovat se sdíleným vědomím kosmických Lodí. Jedná se o schopnost velmi vzácnou, a proto žádanou. Hlavní otázkou se tak stává: *komu může Lucas věřit?*, protože každá z postav má vlastní agendu a cíl, kterého chce dosáhnout, často všemi dostupnými prostředky. Příběh se skládá z osudů jednotlivých postav, čtenář se až postupně dozvídá, jak se navzájem znají, jaké vztahy je pojí, a jak jsou jejich životní cesty propojené.

Od knih Petry Neomillnerové s ženskými hlavními hrdinkami se Mycelium liší již tím, že ačkoli se v ději vyskytuje více důležitých vedlejších postav, jejichž příběhy se v průběhu knih spojují, hlavním hrdinou je bezpochyby Lucas Hildebrandt, tedy mužská postava. Vzhledem k autorčinu zaměření především na sci-fi tvorbu nepřekvapí, že tento cyklus příliš nepracuje

s nadpřirozeným světem jako takovým. Jeho „náhradou“ je náboženská víra Össeanů ve Hmyzího boha Akkütlixu, o jehož kultu se však čtenář záhy od několika postav dozvídá, že je jen fraškou a podvodem na lidi. Tento pohled prezentuje nejen hlavní hrdina, který je výrazným skeptikem ohledně víry a podobných iracionalit, přestože zná Össeany natolik dobře, aby věděl o jejich zvláštních schopnostech, ale také někteří z Össeanů, na jejichž úhel pohledu se příběh soustředí. V dalších částech však tento názor zpochybní potvrzení existence sdíleného vědomí Lodí, což je hlavní pilíř víry v kult Lodí. Proti Neomillnerové magii se tak staví nejen Kadlečková věda a její výdobytky, ale také náboženská víra. Příběhy těchto autorek se liší také dobou, v níž se příběh odehrává – zatímco Neomillnerová pracuje s fikčním světem podobným středověku, Mycelium se odehrává ve fikční budoucnosti. Díla obou autorek se také liší po formální stránce: zatímco knihy v sérii *Mycelium* na sebe bezprostředně navazují a všechny mají románovou podobu, sérii *Zaklínačka Lota* tvoří jeden povídkový soubor a dva romány, navazující na sebe volněji, stejně jako série *Písně čarodějky*

První díl *Jantarové oči* - v trendu pokračují i ty další, ale právě v tom prvním je to nejmarkantnější – působí dojmem mozaiky. Vypravěč dělí svou pozornost mezi několik postav, jejichž myšlenky a pocity zprostředkovává. Vzhledem k tomu, že postavy střídá, čtenář si postupně spojuje informace a utváří si tak obraz o ději, ale také o vztazích mezi postavami. Zatímco v prvním díle čtenáři chvíli trvá, než se zorientuje, v těch dalších už jde především o skládání té mozaiky. Tento vyprávěcí postup vyhovuje prostředí plnému intrik, v němž se děj odehrává.

3.2 Prostor ženských postav v knize

Tento oddíl zodpoví otázky: kolik prostoru dostávají ženské postavy v díle? V jakém poměru je počet mužských a ženských postav? Zároveň představí důležité ženské postavy, jejichž rozbořením se práce zabývá.

3.2.1 Zaklínačka Lota

Již název první knihy naznačuje, že se v díle objeví jakási zaklínačka jménem Lota. Právě ona se stává protagonistkou všech tří knih. Její povolání samozřejmě nabízí srovnání se sérií *Zaklínač* Andrzeje Sapkowského. Oproti jeho fikčnímu světu, v němž jsou zaklínači výhradně

muži a částečnou výjimku tvoří pouze Geraltova schovanka Ciri, která se však ani tak nestane úplným zaklínačem, protože neprojde jejich zkouškami, u Neomillnerové zaklínačky-ženy nejsou nijak výjimečné. Několik jich tvoří velmistryně řádu, například Nortburga, ostatní jsou Lotiny spolužačky, z těch hraje výraznější roli pouze Tara.

S ženami se Lota setkává i na svých poutích, na kterých loví příšery. Zaklínačka si však lépe rozumí s muži, proto většina důležitých vedlejších postav je mužského rodu. Ženy jsou zde také často viděny jako snadný cíl pro to, aby je Lotini kolegové svedli. Svět *Zaklínačky Loty* připomíná středověk, ženy zde mají za úkol především být dobrými hospodyněmi, matkami a poslušnými manželkami. Nejen mužští hrdinové je častují dehonestujícími a vulgárními výrazy.

Ženy čtenář najde i mezi vampýry, kteří od druhého dílu patří ke stálým postavám příběhů. Jedná se především o Urianovu matku Aino, sestřenicí Iffigenii a představenou upírské rady Silke. Kromě nich se objevují i epizodní postavy, především lidé – u nich se dá říci, že jsou vyrovnané počty mezi muži a ženami. Mezi výraznější ženy patří vědma Dunja a matka od rodiny, které Lota pomohla, Jadwiga.

Z hlediska postav toto dílo, stejně jako série o zaklínačce Lotě, tak o čarodějce Moire naplňuje archetypální role: vystupují tam silné a neohrožené hlavní hrdinky, které doprovázejí na cestách jejich přátelé. Obě mají starší muže, ke kterým vzhlížejí a kteří jim radí a učí je; u Loty naplňuje tuto roli jak otcovská postava zaklínače Volmara, tak i půlelfa Ingolfa, se kterým jí pojí původ a který není vůči ní tak opatrný jako Volmar; Moire najde svého mentora v postavě protřelého bojovníka Rabeho. V každém díle také vystupuje nějaký jejich protivník – ať už se jedná o upíry, případně proradné čaroděje – a sexuální objekt, v případě obou protagonistek spíše „objekty“, protože ani jedna z nich nemá zájem vázat se na jednoho konkrétního muže. To vše doplňují přítomnost fantastických tvorů (s těmi Lota často bojuje), případně jiných fantastických prvků (Moiřina magie).³³ Netypická není ani víra obou postav v bohyni smrti Hel. Zatímco Lota se o ní však pouze zmiňuje v přeneseném smyslu, Moire působí jako průvodkyně mrtvých právě k této bohyni.

³³ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 188. ISBN 80-7185-669-X.

3.2.2 Písně čarodějky

Samotný název série *Písně čarodějky* odkazuje k hlavní postavě – k čarodějce Moire. Co se týče prostoru věnovaného ženským postavám v knihách, Neomillnerové série se podobají. Moire má – stejně jako Lota – kolem sebe mnoho mužů, někteří z nich jsou jejími milenci, jiní spolužáci, někteří staršími rádcí a otcovskými postavami. Pro Moire je nejdůležitější osobou její dcera Signe, která je však příliš malá, než aby se více projevovala. Kromě Moire se v díle objevuje ještě několik čarodějek, většina z nich patří mezi její spolužačky či učitelky. S těmi se v průběhu první knihy sejde až ve vězení, z jejich skupiny vyčnívá Moire a stará bláznivá Briana, ostatní působí prakticky stejně – bojácné, zvyklé na pohodlí, bez myšlenky na útěk, respektive bez schopností k němu. Další postavou je Antje, postarší čarodějka, která se trápí nad ztrátou mládí a krásy, závidí Moire, což vede až k tomu, že se jí pokusí zabít. Občas se objeví také Desmondova dcera Amy a její matka Jasmína. Zatímco Amy působí velmi naivně a mladě, Jasmína připomíná typickou „matku-kvočnu“, která má o své jediné dítě velký strach. Svou roli v příběhu mají druidové, kromě spíše vedlejších postav Carlin a Brid především Moirina přítelkyně Grainne, kterou poznala jako čtrnáctiletou dívku znásilněnou švagrem a těhotnou, od čehož jí čarodějka „odpomohla“. Mateřský vztah má vůči Moire její hospodyně Uma, která vládne její domácnosti pevnou rukou. Kromě toho zná i pár dalších žen a dětí, mnohé z nich léčila, např. hospodská Magdaléna.

3.2.3 Mycelium

Již bylo zmíněno, že ačkoliv se v díle objevuje ženských postav několik, žádná z nich není tou hlavní. Ženské postavy vykonávají rozličná povolání, mají velmi odlišné povahy, a dokonce i rasy. Početně okupují s mužskými postavami v knize přibližně stejný prostor.

Z ženských postav dostává nejvíce prostoru, mimozemšťanka z planety Össe Kaměle, ale i přesto zůstává nejtajemnější postavou, především díky její jen pomalu odhalované minulosti s Lucasem. Vzhledem k tomu, že zradila Církev, byla jako kacírka poslána do exilu na Zemi. Další postavou je Pinkertina Wardová, bývalá kamarádka (a posléze i přítelkyně) hlavního hrdiny Lucase Hildebrandta. V příběhu se objevuje především díky svému vztahu k němu a kvůli dopisu od jeho otce, který Lucasovi měla předat, ale nenašla k tomu odvalu. Zatímco Pinkertina je velmi nesmělá, romantická a zdánlivě nevýrazná, jejím pravým opakem je právnička Fiona Fergussonová. Jde o ženu velmi ráznou a sebevědomou, která snadno dosahuje toho, co si usmyslí. Zároveň je však velmi nábožensky zapálená, což má v některých chvílích

dopad na její – v jiných ohledech naprosto racionální – chování a jednání. Pracuje pro Radu pro výzkum vesmíru stejně jako Lucas, s nímž má výrazně soutěživý vztah. Blízko k Lucasovi má jeho sestra Sofie. Té se prostoru příliš nedostává, více než aktivním činitelem, je pasivním, ostatní postavy ji zmiňují hlavně v souvislosti s bratrem. V některých situacích se chová jako typická ochránářská starší sestra, která Lucasovi připomíná, aby to nepřeháněl s prací, jindy zastupuje jeho svědomí a nastavuje mu zrcadlo. Často ovšem působí mnohem lehkovážněji než on, čemuž nahrává také její povolání sochařky, které jí dovoluje větší volnost než Lucasovi jeho zaměstnání. Zároveň není nikde zmíněno, jaký byl její vztah k otci či zda si byla vědoma toho, jak nehumánní prostředky otec používal k Lucasově výuce a výchově. Postava Sofie je zajímavá tím, že o ní čtenář dříve slyší, než se objeví jako jediná postava v ději. Stejně je představena i Prastará, majitelka obchodu s esoterickým zbožím, o které si, ještě předtím, než se jako postava objeví v příběhu, čtenář udělá představu na základě Fioniných a Kaměliných poznámek. Další postavou, o které se více mluví, než ona sama koná, je pyšná velekněžka Maëwënë, kterou Kaměle označuje za „nejmocnější představitelku Církve na Zemi“.³⁴ V příběhu se pouze krátce objevila Ruth Dashová žijící na planetě D-alfa, tak jako i jiné hrdinky knihy se znala s Lucasem, který ji popsal jako jízlivou a schopnou ženu, kterou však změnilo setkání s Fomalhiwanem Aš~šádem, po němž brzy zemřela. Kromě své aktivní účasti, během níž podala Lucasovi důležité informace, ji ostatní postavy zmiňují, často v myšlenkách, jako příklady obyvatelky D-alfy nebo na základě jejích vlastností. Epizodní postavou je například Yeegonei, což je mimozemšťanka-Gerdánka a majitelka salonu s luxusním oblečením, která má skvělý vkus a představitost.

Pozornost si však zaslouží i to, že jedna ženská postava zpočátku výrazně chybí – hlavní hrdina Lucas Hildebrandt má otce, sestru, ale nikde v prvním díle není zmíněna jeho matka. Ta je poprvé zmíněna až ve druhém díle, v němž je Lucas popsán jako „syn Gerdánky a Pozemšťana“³⁵. Více se o ní čtenář dozvídá až v průběhu tohoto dílu, kdy Lucas o své matce mluví, zmiňuje její jméno (Ainei Aniemi), a to, že učila na stejné katedře jako jeho otec. Zemřela však při pádu ze skalní stěny, když mu byly tři roky a jeho sestře šest.

3.3 Komplexnost a životnost postav, vývoj, jednání, vypravěč

³⁴ KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Led pod kůží*. Praha: Argo, 2013, s. 47. ISBN 978-80-257-1008-1.

³⁵ Tamtéž, s. 12.

Tato část prozkoumá, nakolik jsou jednotlivé postavy komplexní a nakolik jde pouze o tzv. účelové postavy, jejichž smyslem je například reprezentovat určitý typ literární postavy. S tím souvisí také vývoj postav, k němuž v průběhu díla dochází/nedochází. Důležitou úlohu má vypravěč, jenž výrazně ovlivňuje čtenářovo vnímání postav.

Tomáš Kubíček uvádí, že vypravěč může charakterizovat literární postavy buď přímo, tedy že o někom prohlásí, že je statečný, moudrý, bojácný atp., nebo nepřímo, když představí čtenáři postavu v různých situacích, zprostředkuje mu její názory, hodnoty, ukáže prostředí, v němž se pohybuje. Na tom základě si pak čtenář sám utvoří představu o postavě a názor na ni. V dalších částech rozboru budou využity některé z kategorií nepřímé charakterizace, které Kubíček zmiňuje: jména a vzhled, jednání, jazyk, prostředí, hodnoty, místa, na nichž se pohybují, vztahy k ostatním postavám.³⁶

K narativnímu textu neodmyslitelně patří vypravěč, který je „*mluvčím narativní výpovědi. Jeho prostřednictvím jsou sdělovány narativní informace. (...) Podle Geralda Prince má tedy každý narativ alespoň jednoho vypravěče.*“³⁷ Jiří Hrabal dále rozeznává vypravěče *skrytého* a *odkrytého*. Zatímco odkrytý vypravěč působí jako fikční osoba s vlastnostmi a úmysly, skrytý vypravěč se kromě vyprávění příběhu v ději nijak neobjevuje.³⁸ Vypravěč v Myceliu je skrytý a zároveň heterodiegetický vševědoucí, protože není účastníkem příběhu a má přístup k myšlenkám postav. V *Psi zimě* a v *Žáru krve* užívá autorka taktéž heterodiegetického vševědoucího vypravěče, avšak v *Zaklínačce Lotě* a pak v celé sérii *Písně čarodějky* převažuje homodiegetický, respektive autodiegetický vypravěč, roli vypravěče plní hlavní hrdinky.³⁹

V této konkrétní části budeme pracovat s pojmy *postavy jednoduché* (založené na jedné hlavní ideji, myšlence, vlastnosti) a *komplexní* (charakterizuje je více vlastností), *statické* (v průběhu děje zůstávají neměnné) a *dynamické* (ty, které prochází proměnou).⁴⁰ Dále použijeme pojmy Daniely Hodrové – *postavy-definice*, které se vyznačují předvídatelností a *postavy-hypotézy* mající tajemství a překvapující čtenáře neočekávaným jednáním.⁴¹

³⁶ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. Praha: Dauphin, 2013, s. 67-70. ISBN 978-80-7272-592-2.

³⁷ Tamtéž, s. 124.

³⁸ Tamtéž, s. 125.

³⁹ Tamtéž, s. 128-129.

⁴⁰ Tamtéž, s. 66-67.

⁴¹ HODROVÁ, Daniela. *-na okraji chaosu: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 556-557. ISBN 80-7215-140-1.

3.3.1 Zaklínačka Lota

Lota, jakožto hlavní hrdinka dostává nejvíce prostoru, čtenář zná nejlépe její myšlenky, pocity a názory. Vystupuje podle nich především jako profesionálka, která se dovede dobře soustředit na svůj cíl. Zároveň nepostrádá srdce, kupříkladu když zachrání rodinu vesničanů a nechá je bydlet na svém statku. Třetím zásadním rysem, který vyvstává hlavně ve třetím díle, je její únava a touha po chvíli klidu. Na druhou stranu nikde dlouho nevydrží, pohodlný život pro ni není. Hrdinka zároveň řeší i mnoho morálních dilemat, dobře ví, že svět není černobílý. Je velmi přímá a rázná. Na tomto základě lze říci, že se jednoznačně jedná o postavu komplexní.

Lotu poprvé potkáme ještě v matčině břiše a následně sledujeme i její dětství a dospívání. Dobu jejího mládí sledujeme ve skocích, což umožňuje fakt, že první knihu tvoří povídky. Od doby, kdy dosáhla zaklínačské plnoletosti, se však o jejím věku nemluví. Pouze se zmiňuje, že pár stovek let není pro zaklínače problém se dožít – samozřejmě pokud mu štěstí přeje při práci. Občas se jí stane, že po letech potká známé lidi, kteří se však výrazně změnili, zestárli. V těchto případech Lota reflektuje svůj vlastní pobyt na světě, to, co viděla, ale nijak na tom nelpí. V průběhu knih se Lota mění, dospívá, proto se jedná o postavu dynamickou. Hlavně v prvním díle zaklínačka působí spíše jako postava-hypotéza, protože v mnoha situacích reaguje jinak, než jak by čtenář čekal. Postupně se však stává předvídatelnější a zvolna se tak přesouvá do kategorie postavy-definice.

Komplexní ženskou hrdinkou, které se vypravěč věnuje je vampýrka Aino. Ta působí na jednu stranu jako starostlivá matka a reprezentativní manželka, která vždy a za každou cenu zachová dekorum, na tu druhou jako nebezpečná bojovnice, která se nebezpečí nevyhýbá, ale jde mu hrdě vstříc. Vzhledem k dlouhověkosti vampýrů získala také jistý nadhled a cit pro diplomacii, už se nevrhá bezhlavě do boje. Z hlediska dynamiky patří rozhodně mezi postavy dynamické, protože projde proměnou v relativně krátkém časovém úseku. Zpočátku zdá jen jako upjatá aristokratka, která truchlí pro prvorozeného syna a o to více se upíná na toho mladšího. Ve chvíli, kdy se i ten dostává do nebezpečí, protože je ochoten bránit milovanou ženu, Aino je připravena za něj bojovat. Velmi tvrdohlavě a vášnivě vystupuje na sněmu rady vampýrů. Tato proměna způsobuje napětí v jejím manželství, protože její manžel Soren patří mezi jemné duše, které dávají přednost umění před starostmi reálného světa. U syna Uriana jí však tato proměna vynáší větší pochopení a úctu, obzvláště poté, co nakonec překonává i své mateřské zábrany a učí ho bojovat. Tato postava jednoznačně patří mezi postavy-hypotézy, protože čtenáře neustále

překvapuje. Zpočátku se zdá jako klidná šlechtična, z které se přemění ve zkušenou bojovnici a následně nečekaně naváže vztah se zaklínačským mistrem Ingolfem.

Další vampýrka, Silke zůstává takřka neměnná, jde tedy o statickou postavu. Při prvním setkání s postavami se ona s Aino zdají podobné. Obě vyznávají klidný a rozumný způsob života. V okamžiku, kdy se situace stává nebezpečnou, objevuje se mezi nimi propastný rozdíl. Aino se vrhá do boje, Silke naopak zůstává vždy chladnou a rozvážnou, bližší než boj je jí diplomacie. I ve třetím dílu, v němž se dostává do role záporné hrdinky vše pečlivě rozvažuje a nepouští se do ničeho zbrkle. Jde jí především o ustálení situace tak, aby byla výhodná pro upíry, kteří by mohli mít moc, bohatství a poklidné životy. Její vystupování v knihách by se dalo shrnout slovem „ambiciózní“, zařadili bychom ji tedy mezi postavy jednoduché. Její touha po moci je patrná hned ze začátku a provází ji celým příběhem, proto bychom ji zařadili mezi postavy-definice, protože hned prvním dojmem z ní zůstává po celou četbu.

Ostatní ženské postavy nedostávají tolik prostoru, často plní určitou roli, mnohdy stereotypní – jde tedy o postavy jednoduché, viz Iffi, která je typickou rozmazlenou šlechtičnou a mladší sestrou, již mužští členové rodiny rozmazlují a chrání, nejen před bojem, ale i před muži. Přesto nejde o postavu statickou, protože ačkoliv vstupuje do příběhu plná předsudků vůči zaklínačům, tak krátký román s Torgem ji přiměje změnit na ně názor a začít cítit respekt k jejich schopnostem. Ve chvíli boje také nestojí stranou, ale po boku příbuzných vzdoruje nepřátelům. Na základě její radikální změny názorů a chování v průběhu děje bychom ji zařadili mezi postavy-hypotézy.

Vesnická vědma Dunja, která, jak už je údělem těch, co se nějak odlišují, nikdy nezapadla do vesnické společnosti, proto se ani nevdala. Dá se považovat za typický příklad starší ženy, která shání muže a ráda by měla děti, což se jí nakonec splní. Opět tedy jde o postavu jednoduchou a dynamickou. Při prvním setkání s Lotou se zdá zahořklá vůči vesničánům, a tomu, že nikam nepatří. Dostane se však do bitvy, kde i přes strach Lotě zachrání život, a nakonec se z nich stanou přítelkyně. Jedním z důvodů její proměny je nalezení muže a očekávání potomka. Dunja plně naplňuje očekávání čtenáře, proto se jedná o postavu-definici. Do této kategorie patří i Jadwiga. Ta plní roli typické vesničanky a matky, která má ráda „svoje jisté“, především dobré bydlo, bezpečí rodiny a přirozený řád věcí. Z tohoto důvodu se jí přičítá nejen Lota a Dunja, které svými schopnostmi neodpovídají běžnému standardu, ale posléze i vlastní dcera, které po nepovedené proměně ve psa zůstaly štěněcí zuby. Spadá do kategorie jednoduchých a

statických postav, protože v celém příběhu by se dala popsat jediným přídavným jménem: „nespokojená“.

Ze zaklínaček je vícekrát zmíněna Tara, ačkoli ta bývá často pouze použita jako Lotina spolužačka, aby nebyla Lota pořád obklopena jen muži. Nedostává příliš mnoho prostoru, proto není divu, že se jedná o postavu-definici jednoduchou a statickou. Reprezentuje ji především slovo „žárliivost“, ať už vůči Lotě, kterou muži obletují, případně na Iffigenii. Ostatní postavy, ty, které byly v předchozím textu označeny za bezejmenné, bývají obvykle jednoduché a statické, ve většina případů se objeví pouze jednou.

Co se týče vypravěče, projevuje se rozdíl mezi povídkami a romány. Zatímco v povídkách převládají příběhy vyprávěné Lotou a jedna z nich Volmarem, čímž se čtenáři dostává možnosti nahlédnout do jejich myšlenek a do jejich vnímání světa; v románech působí vševědoucí vypravěč, který ví a čtenáři prezentuje vše, co si Lota myslí a co cítí. Postava Loty tak nemá před čtenářem žádná tajemství.

Stejně jako vše ostatní, co dělá Lotu Lotou, i její myšlenky silně ovlivňuje práce zaklínačky. Vzhledem k nebezpečí, které toto povolání přináší se Lotiny myšlenky soustředí na přítomnost nebo budoucnost v nejbližších hodinách a dnech. Nikde se nedozvídáme její plány pro vzdálenější budoucnost. Kromě toho nereflektuje ani další věci s prací nesouvisející – touhy, přání – tedy kromě častých nejnižších tužeb po dobrém jídle, koupeli a spánku. Dá se říci, že její postavu naplňuje pouze její práce a sexuální vztahy s muži. Nezdá se, že by Lotě vadilo každoroční schéma – zima trávená ve škole, kde se věnuje cvičení a pomáhá s výukou dětí – a od jara do podzimu toulání se krajem. Vypadá to, že jí vyhovuje rovnováha mezi prediktabilitou koloběhu roku a nejistotou, kterou přináší její práce.

Nejvíce se o Lotě dozvídáme hned v první povídce, v níž je ustanovena Lotina povaha a její vztah k Volmarovi. Postava Loty je charakterizovaná nepřímou, tedy pomocí popisu jejího chování, jednání a mluvy. Vliv na formování názoru na ni mají i promluvy ostatních postav, které ji hodnotí, nejčastěji mají potřebu se vyjadřovat k jejímu neusedlému způsobu života, který mnohým nepřipadá pro ženu vhodný. Ačkoliv Lota dokáže projevit účast a soucit vůči jiným postavám, její jednání obvykle nepostrádá racionalitu a chladnokrevnost, což jsou vlastnosti, které jí pomáhají přežít. Patří mezi aktivní postavy, její bezpečí je však často motivací k akci pro její přátele a kolegy.

Na Lotu mělo zásadní vliv prostředí, v němž vyrůstala. V dospělém životě ji hodně ovlivňuje její povolání. Lotině postavě dominuje jednání související se zaklánačstvím – rychle a pozorně hodnotí situace, nebojí se dělat ani těžká rozhodnutí, dokáže se dostat i ze složitých situací.

3.3.2 Písně čarodějky

Moire, jakožto protagonistka díla, v něm má nejvíce prostoru, autorka z ní tedy vytvořila komplexní postavu. Jde o chytrou ženu, která léčí a jinak pomáhá především chudým obyvatelům města. Podobně jako Lota však lidi za dobu svého života poznala, dokáže tedy předvídat jejich chování, obvykle v tom smyslu, jak rychle pomine jejich vděk za prokázané služby, jak rychle se při potížích vše otočí proti čarodějům. Její starostlivost a péče tedy není naivní, naopak lidské chování často ironicky až jízlivě v myšlenkách – ale občas i nahlas – komentuje. Role léčitelky jí však nevydrží ani celý první díl, brzy totiž pozná, že bojí se nevyhne a rozhodne se na něj připravit s pomocí svého mentora Rabeho. Role bojovnice je jí stejně přirozená jako ta léčitelky, čímž vzniká zajímavá kombinace – jde o postavu, která umí léčit i zabíjet, obojí stejně vehementně, urputně, za každou cenu. Projevuje se tak její tvrdohlavost a neústupnost, kterou si sama uvědomuje: „*Neutíkám... ne, když někdo dupne...*“⁴² Zároveň se prezentuje jako nebojácná a konfliktům se nevyhýbající – to, že si stála za vlastní pravdou jí stalo bezpečí, ale i přízeň kolegů. Její schopnost jednat racionálně i v nebezpečných situacích však stojí na tom, že je na sebe velmi přísná: „*Chvěju se zimou, zimou, protože strach si nepřipouštím. Nesmím.*“⁴³

Zároveň je plná rozporů – na jedné straně léčí nehledě na vlastní zdraví, léčí i ve chvíli, kdy onemocněla a měla by šetřit energií na vlastní uzdravení, riskuje svůj život i pro cizí děti a domácí mazlíčky, na té druhé není typem, ke kterému by se šli ostatní vyplakat na rameno. Příkladem může být situace, kdy odmítá poslouchat nářky kolegyně, které byly ve vězení znásilněné, ale nabídne se, že zabije muže, kteří jim ublížili. Život bere takový jako je, spíše z té praktické a reálné strany. Právě tyto rozpory a překvapení, kdy se zachová jinak, než čtenář očekává, jí dodává na uvěřitelnosti. Na základě této nepředvídatelnosti se dá tedy soudit, že se jedná o postavu-hypotézu.

⁴² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Nakažení*. Ostrava: Fantom Print, 2007, s. 41. ISBN 978-80-7398-000-9.

⁴³ Tamtéž, s. 15.

V mnoha rysech se Moire shoduje s Lotou, ale přestože jsou obě mnohem starší, než nakolik vypadají, působí Moire dospěleji. Dá se to přičíst tomu, že se nebrání zodpovědnosti za své činy. Když pomůže zlikvidovat bývalého vůdce Bratrstva Ignácia, přijme – byť neochotně – jeho povinnosti. Důležitým aspektem je také její vážný vztah s Desmondem, který se postupně rozroste ještě o několik jejích ctitelů, a také mateřství, přestože z něj měla obavy: „*Budu muset udělat to, čeho jsem se bála. Ted' ke mně Signe bude patřit, jako kojenci k matkám patří. Když padnu, zemře, když mě otráví, napije se jedu.*“⁴⁴ Moirina proměna je naznačena již výše, z léčitelky se mění v bojovnici, z mladé a nerozvážné nemající žádné závazky se stává zodpovědná představená řádu a matka. Jedná se tedy o postavu dynamickou.

Tato proměna nepůsobí nijak násilně, především proto, že děti, a tedy určitá míra zodpovědnosti je v díle přítomna již od počátku, protože Desmond má dceru, sice takřka dospělou a dozvěděl se o ní až po letech, ale přesto. Ačkoliv Moire sama původně po dětech příliš netoužila, v průběhu již prvního dílu na to několikrát přišla řeč a ve chvíli, kdy si Moire myslí, že smrt je blízko, je tohle jedna z věcí, o kterých má pochybnosti, zda ji měla prožít nebo ne. Tímto se odlišuje od Loty, v zaklínačské sérii se o vnučatech zmiňuje Aino, Lota vůbec ne.

Vypravěčkou této série je hlavní hrdinka, využita je tudíž první gramatická osoba v přítomném čase. Toto pojetí má své výhody – čtenář vše vidí z jejího úhlu pohledu, dokáže se vžít do té postavy, pochopit její nahlížení světa a chování; zároveň to zvyšuje napětí, protože čtenář má stejné informace o dění v příběhu jako protagonistka – ale i nevýhody. Zásadní je otázka objektivnosti a spolehlivosti Moire jako vypravěčky. Čtenáři jsou některé rozpory mezi standardy chování, které čarodějka očekává od jiných a které sama předvádí, zřejmé: když je s přítelem Desmondem u druidů, mezi kterými je i její milenec Laeg, a ti dva na sebe začnou žárlit, nechápe je a hodnotí jejich chování jako dětinské. Vlastní chování, když se Laeg zachová jinak, než ona chce, a ona na něj takřka hystericky křičí, už takto nehodnotí. Zároveň to omezuje čtenářovy znalosti ostatních postav, jejichž jednání, vlastnosti a projevy jsou nutně zkresleny osobními postoji vypravěčky.

⁴⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějeky: Zjizvení*. Praha: Epoque, 2014, s. 231. ISBN 978-80-7425-200-6.

Nad zdlouhavými popisy převažuje v obou sériích Neomillnerové přímá řeč, doplněnou vnitřními monology postav. V nich si Moire často uvědomuje svou odlišnost: „*Nepatřím mezi ně, uvědomím si s hrůzou, nepatřím do cechu, k druidům ani k lidem.*“⁴⁵

3.3.3 Mycelium

Pásmo vševědoucího vypravěče se místy prolíná s vnitřními monology postav, které jsou označeny kurzivou. Vypravěčova pozornost se střídá mezi jednotlivými postavami, přestože nejvíce prostoru bezpochyby dostává ten Lucasův. Čtenář má přístup k myšlenkám, pocitům a pohnutkám většiny postav takřka bez omezení. Jedinou výjimkou je Kaměle, jejíž vnitřní monology bývají často nedokončeny a až postupně se skládá dohromady obraz její minulosti. Přístup má vždy do myšlenek postavy, na níž se vypravěč zaměří – pokud je tedy pozornost upřená na Lucase, Fioniny myšlenky neznáme – až třeba za několik dalších částí se Fiona ke scéně s Lucasem vrátí a vše do sebe zapadne. Jiří Hrabal tento postup, v němž vypravěč prezentuje fikční svět vždy z hlediska některé z postav, dle Gérarda Genetta nazývá interní fokalizace variabilní: „*události příběhu jsou prezentovány z pozice jedné či vícero postav – z pozice dvou či vícero postav jsou podány odlišné události*“⁴⁶.

Přechody mezi pásmem vypravěče a postav v některých místech bývají nejasné, viditelné je to například u Kaměle a její poznámky o Popelčině střevíčku – nakolik je pravděpodobné, že mimozemšťanka, žijící na planetě Zemi pouze pět let, s minimálním stykem s Pozemšťany, zná pozemskou kulturu natolik dobře, aby odkazy na ni užívala ve svých nejniternejších myšlenkách?

Kadlečkové vypravěč mnohem více popisuje daný svět, místa, zvyky; tento styl si uchovává i při popisu jednotlivých událostí, často dramatických. Podrobný popis fikčního světa je nezbytný pro fungování příběhu – celé *Mycelium* stojí na kultuře, zvycích a víře, je s nimi velice těsně propojen. Oproti tomu vypravěč Neomillnerové se vždy zaměří na nějaký detail a nechá na čtenáři, aby si zbytek domyslel. Příkladem může být scéna, v níž Moire prochází sálem s

⁴⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písň čarodějky: Nakažení*. Ostrava: Fantom Print, 2007, s. 95. ISBN 978-80-7398-000-9.

⁴⁶ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. Praha: Dauphin, 2013, s. 150-153. ISBN 978-80-7272-592-2.

mrtvolami, jako vypravěčka u každé oběti zmíní utržené zranění a čtenář si dokáže hrůznou scénu představit, nepotřebuje k tomu více detailů. Na rozdíl od hrdinů Neomillnerové postavy z *Mycelia* mají svá tajemství.

Postavy nepřemýšlí do budoucnosti – chybí plány na dovolenou, založení rodiny, změnu kariéry, ani se příliš nedozvídáme o jejich životních cílech, snech. Chybí také například myšlenky na změnu společnosti nebo ohrazení se proti síle vlivu Össeanů na společnost.

Podobně jako v dílech Petry Neomillnerové i zde se najdou postavy komplexní, ale i postavy jednoduché. Příkladem životné, komplexní postavy je Kaměle, která slouží jako protiklad a zároveň paralela k Lucasovi: zatímco on je v centru dění, má přístup k Aš-šádovi, ona by byla ráda u všeho dění, ale nemá možnost se tam dostat; jemu chybí některé informace a vzpomínky na události z jeho pobytu na Össe, ona si pamatuje vše; on je Pozemšťan (alespoň částečně) se schopností komunikovat s Loděmi a ona je Össeanka s gleewarinskými schopnostmi. Podobně jako Lota nebo Moire ani ona se nevyhýbá nebezpečným situacím, v nichž si dokáže poradit, ale na rozdíl od nich si dokáže přiznat slabost a využít pomoci, případně ji získat, například když se obávala útoku jiného gleewarina, a proto pomocí svých schopností přesvědčila jednoho medianta, aby se k němu mohla nastěhovat. Obvykle působí vyrovnaně a racionálně, její slabostí je však Lucas, před kterým utíká a schovává se jako malá holka. Tato postava patří k těm nejtajemnějším v celém díle, dá se jen těžko předpokládat její reakce, jde proto o postavu-hypotézu. Postupné odhalování její osobnosti také slouží k tomu, že se dá považovat za postavu dynamickou.

Za její pravý opak se dá považovat plachá a nesmělá Pinky, která je v díle především díky dopisu od starého pana Hildebrandta pro Lucase. Právě ono psaní je také důvodem jejího setkání s Kaměle, takřka jediná další interakce s někým kromě Lucase a jeho otce. Dá se tedy považovat za postavu statickou, protože v průběhu knih se její chování ani vlastnosti nemění. I přes její ustrašenost se však například věnuje adrenalinovému plazmolyzování, případně sama navštíví össensku čajovnu. Není tedy tak jednoznačná, jak by se dalo na počátku díla očekávat. Považujeme ji tedy proto za postavu komplexní. Vzhledem k jejím neznalostem Össe a otázkám, které klade Lucasovi, však může být důležitá pro čtenář, který se jejím prostřednictvím dozví některé informace a může se s ní ztotožnit. V myšlenkách si častokrát představuje, jak by mohla dopis Lucasovi předat, ale nakonec se k tomu neodhodlá. Zároveň je velmi snadno manipulovatelná, jak podotýká Lucas: „... *jak Pinky k něčemu přimět: vědomí*

povinnosti, rozhodné slovo a ukončený rozhovor. (...) Ona se totiž nikdy neodváží zavolat mu [Lucasovi] zpátky a začít se s ním přít. A zrovna tak se neodváží neposlechnout.“⁴⁷

Ve Fioně se snoubí jak racionalita, nezbytná pro výkon jejího povolání právničky, a víra v její schopnosti, tak iracionalita, například slepá víra v její věštecké sny, v boha Akkütlixu, vzápětí nahrazena božstvy Fomalhiwy. Vzhledem k této charakteristice ji řadíme mezi postavy komplexní a dynamické. Dynamičnosti napomáhá to, jak se mění její vnímání čtenářem. Zatímco ze začátku se zdá pouze jako Lucasova soutěživá a ambiciózní kolegyně, po odhalení její víry v Akkütlixu a slabosti pro vše össenské se pohled na ni nutně mění.

Celá série se odehrává v časovém úseku několika měsíců, většina postav tedy nemá příležitost se výrazněji vyvinout, proměnit. Některé postavy jsou čtenáři nejprve představeny skrze promluvy ostatních postav, například Sofie nebo Prastará, jiné na základě flashbacků (Pinky). Na Prastaré je zajímavá její „dvojitá identita“ – pro zákazníky hraje ortodoxní kněžku, ve skutečnosti však má k víře vlažný postoj. Zajímavé je odhalování její identity, protože v *Jantarových očích* ji nejprve zmiňuje Fiona jako Matku či Prastarou, považuje ji za svou duchovní rádkyni a velkou autoritu ve svém životě. V myšlenkách se občas objeví i u Kaměle, která se ovšem o ní vyjadřuje jako o staré Ěltaühl, případně jako o šarlatánce. Sofie v díle nemá větší roli, jde o postavu jednoduchou, jejím účelem je být Lucasovou sestrou. V průběhu knih se nemění, jde tedy o postavu statickou. Zatímco knihy Petry Neomillnerové obsahují více dialogů, zde převažují popisné části. Jednání postav veskrze odpovídá jejich vlastnostem.

3.4 Jména a vzhled

Daniela Hodrová považuje jméno postavy za důležité, protože: „... ovlivňuje i další složky literárního díla, počínaje složkou zvukovou (...), přes složku tematicko-syžetovou (...) až po smysl díla, podílí se na výstavbě textu jako celku.“⁴⁸ Se jménem je spojeno také oslovení, které závisí na vztazích mezi postavami. Role vzhledu může být důležitým charakterizačním znakem, o postavě toho mnoho odhalí. Příkladem můžou být meč, jizvy a mužské oblečení Loty, které plně odpovídají její identitě zaklánačky, Mořiny rudé vlasy, které ji činí nepřehlédnutelnou, či odlišnosti össenské fyziognomie od té lidské.

⁴⁷ KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Led pod kůží*. Praha: Argo, 2013, s. 24. ISBN 978-80-257-1008-1.

⁴⁸ HODROVÁ, Daniela. *-na okraji chaosu: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 599. ISBN 80-7215-140-1.

3.4.1 Zaklínačka Lota

Lotino jméno se objevuje již v názvu první knihy a dává tak čtenáři na srozuměnou, kdo bude hlavní postavou příběhu. Další část názvu tvoří její povolání – zaklínačka. Ve chvíli, kdy vstoupila do Školy a prošla zaklínačskými zkouškami, se tak – stejně jako ostatní její spolužáci – vzdala své předchozí identity a přijala identitu zaklínačky. Vzhledem ke světu, který připomíná středověké období, většina postav nemá příjmení, místo toho se pro jejich označování používají zástupné znaky, především povolání a funkce (starosta, kovář, zaklínač...). Téměř jediný, kdo se představuje jménem a příjmením je Lotin upířský přítel Urian Hemerslege.

Ačkoli vokativ jména Lota zní „*Loto*“, její přátelé často používají variantu „*Loty*“. Její původní vznešené jméno, které jí vybral otec, zní Lothaire. O zkrácení jména na Lotu rozhodl Volmar, s poukázáním na to, že plným jménem by jí stejně nikdo neřikal, protože by to bylo moc dlouhé. Sama Lota toto jméno použije v povídce *Vlasy jak tráva*, kde se snaží předstírat, že je víla.

Vzhledem k Lotině tuláckému životu se v díle objevuje mnoho epizodních a často bezejmenných postav. Jména nemají ani všichni Lotini spolužáci. Výjimku tvoří například Lotina kolegyně Tara, případně představené Helda a Notburga, které se domácky říká Burga. Dvě starší upírky se jmenují Aino a Silke, ta mladší pak Iffigenie, ale takřka všichni – včetně vypravěče – to zkracují na Iffi. U lidských žen jsou pak použita jména jako Jadwiga, Dunja, Emma, Taša.

Vzhled dospělé Loty není nikde příliš popisován, ona sama ho takřka nekomentuje – stejně jako nekomentuje vzhled ostatních, jen občas se o něm objeví zmínka: „*Jsou tři, první Temní, které v životě vidím, a teď už vím, po kom jsem vysoká. Těmhle sahám přinejlepším k nosu.*“⁴⁹ Jisté je, že na těle má nespočet jizev, ty zaklínačka občas zmiňuje, a od lidí ji odlišují oči. Vzhledem k fyzické náročnosti zaklínačského řemesla je Lota svalnatá. Zároveň se rychle hojí. V povídce *Temná záležitost* je popsán její vzhled v době, kdy byla ještě dítě: „*Hubatá holka s nepořádně zapleteným copem, ostrým nosem a špičatýma ušima...*“⁵⁰ Onen „*nepořádně zapletený cop*“

⁴⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*. Praha Kroměříž: Triton, 2009, s. 201. ISBN 978-80-7387-293-9.

⁵⁰ Tamtéž, s. 9.

plně odpovídá tomu, jak málo se o svůj vzhled Lota stará, „špičaté uši“ zase odkazují k jejímu elfskému původu.

A takto ji popisuje mladý nezkušený chlapec Lasse v dospělosti:

„Jsi krásná,“ šeptá, když se vracíme ke koním.

„Jsem zjizvená, prdelko,“ odseknu, „na krásu tu jsou jiné.“

„A voníš.“

„Krví?“

Lase se nešťastně zastaví. „Měla jsi v té chvíli oči jako... jako...“

„Had? Vlk? Kočka?“ Vím, co dokážou zaklínačské panenky dělat ve chvílích vzrušení, a taky vím, že to není nijak zvlášť hezký pohled.

„Hvězdy,“ hlesne a já se začnu smát.⁵¹

Stejně jako další oblasti Lotina života, její povolání ovlivňuje i to, jak se obléká. To, co nosí, musí být především praktické. Proto nosí mužské oblečení – tedy kalhoty a halenu, a především kalhoty budí mnohdy rozruch a nevoli; praktická musí být i úprava vlasů, které nosí spletené v copu, aby jí nepřekážely. Experimentuje ale také s barvou vlasů – v jedné z povídek si je barví na zeleno, v jiné je má červené, o původní barvě vlasů se však nezmiňuje. Nezbytnou součástí její výbavy je stříbrný meč, který se dá považovat za poznávací znak zaklínačů, protože právě tento kov je pro příšery často smrtící. Občas se o oblečení zmíní, avšak obvykle v souvislosti s tím, že bylo zakrvácené či špinavé po dlouhé cestě. Větší pozornost věnuje Lotino okolí drahým botám, které jí koupil Urian. Ty se stávají terčem závisti, ale i zdrojem problémů s jejími zaklínačskými kolegy.

3.4.2 Písně čarodějky

Hlavní hrdinka se jmenuje plným jménem Moire Theben, ačkoli její příjmení se zmiňuje poprvé až výslechu kvůli obvinění z šíření nákazy a bylo jí dáno podle názvu rodiště, jinak ho nepoužívá, protože se opět jedná o svět, v němž příjmení nemají podstatnou úlohu, využívají se místo nich názvy povolání, nebo – jako v Moiríně případě – jména míst původu. Ani v daném fikčním světě pravděpodobně nejde o jméno obvyklé, lze tak soudit z reakce kata Balda v konverzaci, z níž se dozvídáme, že jméno má pravděpodobně druidské kořeny:

„Jak že se jmenuješ? zeptá se najednou.

„Moire.“

„Tak ti říkají?“

„Co se ti nezdá?“ zahuhlám s plnou pusou.

„Divné jméno.“

⁵¹NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*. Praha Kroměříž: Triton 2009, s. 142. ISBN 978-80-7387-293-9.

„Ale moje. Původně druidské, myslím.“⁵²

Na hlavní hrdince jsou nejméně její rusé vlasy, takže ačkoliv ji její přátelé občas osloví zkráceným jménem „Moir“, častěji jsou oslovení, která barvu jejích vlasů reflektují: „zrzko“, „zrzečko“, takto ji oslovují především muži, kteří ji vnímají jako objekt své touhy, případně ti, kteří neznají její jméno. Nejčastěji však jsou varianty založené na metafoře: „lišti“, „lištičko“ jí většinou říkají nejbližší přátelé, neutrální je verze „liško“. Tuto metaforu nejvíce rozvíjí její mentor Rabe: „Pak přijmi dobrou radu, lišče, od ctitele zrzek. Uteč, uteč nebo kameny zavalí tvou noru a ani tvoje zpupné srdce ti nepomůže.“⁵³ Oslovení lišče není jediné, které pro ni Rabe používá, vesměs všechna reflektují jejich věkový rozdíl: „holčičko“, „dítě“, „děvče“, „malá“. Vzhledem k volnějším sexuálním vztahům není zvláštní ani oslovení „kotě“ nebo „prdelko“. Čarodějové se navzájem tituluji „kolego“, „kolegyně“. Běžní lidé často užívají pro čarodějky pojmenování „hexy“.

Svůj vzhled popisuje Moire takto:

„... je na mně tak moc vidět, že jsem čarodějka? Podívám se do zaprášeného zrcadla. Ano, je to vidět, pro toho, kdo čaroděje zná. Kůže je hladká, ale oči staré. Úzkostlivě studuju svou tvář, každý záhyb, kosti, které teď trčí z tváře, ostrou bradu, výrazný nos a vlasy jako oheň za oblakem prachu. Nebudím důvěru, stejně jako ji nebudí had.“⁵⁴

Baví se o něm také s Grainne:

„Jako co vypadám, dítě? Jako utahaná stará ženská?“

„Jako někdo, kdo hodně zabíjel.“

(...)

Pátrám v jejích očích, také je vyčerpaná a vyhlíží ne jako ten, kdo zabíjel, ale jako ten, kdo nad mrtvými truchlil.“⁵⁵

Moire nosí stejně jako Lota kalhoty, čímž se notně odlišuje od většinové ženské společnosti daného fikčního světa. Uvědomuje si to obzvláště, když se snaží nenápadně vrátit do hlavního města. Zmíněny jsou dále červené holínky, které nosila a které Bratrstvo považovalo za výstřední. Opět se nabízí porovnání s Lotou, která měla konflikty s ostatními zaklínači kvůli drahým botám.

⁵² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Nakažení*. Ostrava: Fantom Print, 2007, s. 97. ISBN 978-80-7398-000-9.

⁵³ Tamtéž, s. 15.

⁵⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Nakažení*. Ostrava: Fantom Print, 2007, s. 75. ISBN 978-80-7398-000-9.

⁵⁵ Tamtéž, s. 73-74.

Jmén druidky Grainne může odkazovat k anglickému slovu *grain*, tedy obilí, zrno.

3.4.3 Mycelium

Pinkertinu Wardovou autorka představuje jako mladou ženu, která i po letech chová vřelé city k jednomu z bývalých členů lyžařského oddílu, tedy k Lucasovi. Ačkoli se plným jménem jmenuje Pinkertina, takto ji oslovuje pouze starý pan Hildebrandt (Lucasův otec), především proto, že tím vyjadřuje svůj strohý a odtazitý přístup k ní. Ostatní – včetně vypravěče – ji zmiňují jako „*Pinky*“, tedy zkráceninou jejího jména. Jediný Lucas její jméno občas zdrobňuje ještě více na „*Pinkertýnku*“, čímž je vyjádřen jeho vřelý vztah k ní. Vzhledem k tomu, že se často zmiňuje její záliba ve sportu, především v plazmolyžování, kterému se v mládí věnovala a jehož trénování se v rámci knihy profesně věnuje, dá se předpokládat, že je Pinkertina fyzicky fit. Zároveň ji autorka popisuje jako ženu dodržující velmi asketický způsob života, což podporuje také její sociální izolovanost. Zmíněno je, že již v období dospívání odhalila, že jí sluší švestkově modrá barva, která tvoří základ jejího šatníku i v dospělosti.

Takřka všechna össenská jména a názvy se vyznačují použitím přehlasovaných písmen. Typickým příkladem může být Össeanka Kaměləmöernü, zkráceně Kamělə. Na Zemi používá jméno a příjmení Kamělə Moěrnová, případně transkripční verzi Kamila. Stejně jako u Pinkertiny i u této postavy volí vypravěč jednotlivé varianty jejího jména dle toho, kdo o Kamělə přemýšlí či kdo k ní promlouvá. Kromě různých podob jejího jména získala od Pinky přezdívku „*břidlicová kočka*“, ačkoliv ji tak oslovuje pouze ve vlastních myšlenkách. Přestože Kamělə si ze svého celého jména vytvořila také příjmení pro používání na Zemi, Össeané běžně příjmení nepoužívají.

Co se týče oblečení, tak v prvním díle sama Kamělə při šplhání po budovách konstatuje, že „naštěstí na sobě měla své oblíbené černé legíny, tlusté ponožky a odrbaný svetr, žádný elegantní kostýmek“⁵⁶, jinde bylo popsáno její dilema, zda si obléci praktické kamaše nebo minisukni s třásněmi a korálky, několikrát je také zmíněno, že jako vrchní vrstvu oděvu nosí pončo. Ponča a třásně však nejsou typické pouze pro Kamělə nebo Össeany, ale patří k běžnému oděvu nošeném v daném fikčním světě. Kromě – pro Pozemšťany – složitých jmen, spojuje Össeany ještě vzhled. Jejich kůže má šedohnědou barvu a z obličejů jim vyčnívají výrazné nosy podobné zobanům, nejnápadněji odlišné od těch lidských jsou jejich oči a uši. Všichni Össeané

⁵⁶ KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Jantarové oči*. Praha: Argo, 2013, s. 63. ISBN 978-80-257-0873-6.

mají schopnost tzv. *trëighrù*, což je zvláštní stav při očním kontaktu, u dvou *Össeanù* obvykle slouží jako pozdrav, pro lidi může být velmi nebezpečné. Jejich velké uši jsou nejvýraznějším prostředkem mimojazykové komunikace, protože tato část těla reaguje velmi citlivě na emocionální stavy: „sklopil uši ve výrazu tiché rezignace“⁵⁷, „uši [se mu] zachvívají napětím a únavou“⁵⁸, „široké, nádherné, majestátní uši se nepatrně zavlní“⁵⁹, „zašeptá do záhybů jeho ucha, lemovaného řádkou rituálních kroužků“⁶⁰. Rituální kroužky jsou pro *Össeany*, kteří prošli náboženskými rituály, typické. Kamělě, jakožto zrádkyně Církve, však má po nich pouze jizvy, protože jí byly odebrány. Vypravěč takřka při každé promluvě *Össeanù* zmiňuje jejich uši, respektive to, jak na konverzaci reagují.

Další *Össeankou* v příběhu je Prastará, neboli Matka, případně *Ěltaühl*. Zatímco poslední jméno je její pravé, první dvě jména si sama vymyslela, aby podpořila svou stylizaci do *össenské* kněžky a skrze to pak získaly svého obchodu s náboženskými a esoterickými předměty. Tuto sebestylizaci podporují její nádherná roucha různých barev s magickými znaky, šátek na hlavě, rituální *össenské* prsteny a její hypnotizující hlas.

Sofii Hildebrandtovou oslovuje bratr „Sofi“. Vzhledově více připomíná matku, Lucasovi, který je věrnou kopií jejich otce, proto není příliš podobná. Jakožto sochařka ráda tvoří v horách Blue Springs, ve staré matčině chatě, kam se leze buď po skalní stěně, nebo po schodech ve skále. Z toho se dá usuzovat na její dobrou fyzickou kondici.

Fionu Fergussonovou stručně popisuje Lucas: „Pozval ji tehdy do kavárny, protože měla pěkné nohy, přiměřené inteligentní výraz a nepopíratelný šarm.“⁶¹ Vzhledem k jejímu povolání právničky pro významnou organizaci se dá předpokládat, že nosí elegantní oblečení. Fiona sama zmiňuje, že ačkoliv většinu peněz posílá svatyni, kterou navštěvuje, tak si nechává jistou částku na nezbytnou reprezentaci.

Vzhled postav bývá komentován v rámci děje, jednotlivé poznámky o něm jsou pouze roztroušené.

⁵⁷ KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Led pod kůží*. Praha: Argo, 2013, s. 48. ISBN 978-80-257-1008-1.

⁵⁸ Tamtéž, s. 49.

⁵⁹ Tamtéž, s. 50.

⁶⁰ Tamtéž, s. 50.

⁶¹ KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Jantarové oči*. Praha: Argo, 2013, s. 58. ISBN 978-80-257-0873-6.

3.5 Vztahy k okolí, k rodině, přátelům, mužům

Postavy samozřejmě definují i vztahy, které mají ke svému okolí.

3.5.1 Zaklínačka Lota

Většinu lidí, respektive bytostí, které Lota zná, tvoří její mistři a spolužáci ze Školy. Na svých cestách samozřejmě potkává mnoho lidí, ale ti obvykle znamenají práci, proto s nimi udržuje vztahy na velmi neutrální rovině. Nebo se o to alespoň snaží, protože obvykle dochází i ke sporům, obzvláště pokud jí mají platit za práci; z této povinnosti se často pokoušejí vyvléci. Vzhledem k pomalejšímu stárnutí, které je pro zaklínače typické, Lota má s lidmi nepočítaně zkušenosti, a proto často dokáže předem odhadnout, jak zareagují.

Pokrevní příbuzné Lota nemá, její matka zemřela při porodu. Její otec je pravděpodobně stále naživu, protože temní elfové se dožívají vysokého věku, ale toho Lota nikdy nepoznala, pouze mu vděčí za jméno. Otcovskou funkci v jejím případě proto plní Volmar, jeden z učitelů, poté velmistr Školy, který tam přivedl její těhotnou matku. Snaží se Lotu vychovávat, stará se o ni:

„Volmar byl na své sebeovládání pyšný. Pravda, ve Škole bylo hodně žáků a většinu z nich už by zaklínač dávno přetáhl klackem, ale pro tohle děcko měl slabost. ... byla pod jeho ochranou. Jeho nůž přeřízl pupeční šňůru, to on ji po porodu držel v náruči...“⁶²

Občas je na ni naopak až příliš přísný a ona se leckdy (nejen) k němu chová drze. Ostatní zaklínačtí učitelé Volmara často varovali, že mu – především kvůli Lotině původu – dívka přeroste přes hlavu; poněkud škodolibě mu to mnozí připomínali i v době její dospělosti, protože ani tehdy se jí potíže a problémy nevyhýbaly. Během studia provedla ve škole několik malérů, čímž si nadělala mezi spolužáky řadu nepřátel. Všechny tyto rozepře se následně vyostřily poté, co Lota navázala vztah s vampýrem.

Nepřítomnost matky či výrazného ženského vzoru možná způsobila to, že Lota již od raných dětských let tíhne spíše k mužským přátelům. S muži nemá problém vycházet, ani s nimi udržovat sexuální vztahy. Přátelství s bonusy praktikuje i se svými nejlepšími přáteli Torgem a Arvidem. Na konci první knihy však poznává vampýra Uriana, který, jak se zdá, má zájem o

⁶² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*. Praha Kroměříž: Triton, 2009, s. 9. ISBN 978-80-7387-293-9.

vážnější vztah, čemuž se Lota nebrání. Nicméně ani toto Lotu nevedlo k přerušení vztahu s Torgem, který upír toleruje.

Urian však není prvním mužem, se kterým se Lota pokoušela žít, zmiňuje své další dva partnery, Gilla a Vladamira, kteří byli lidskými muži. Podle zaklínačky jejich soužití ztroskotalo na tom, že: „*Nějak nebyli schopni pochopit, že neumím ani vařit, ani tkát, ani čekat, až přitáhnou z hospody.*“⁶³

Zajímavý je Lotin vztah k vampýrovi Ennovi, který byl jejím nepřítelem od druhé knihy. Jedná se o vampýra, který se zabývá tzv. špinavou prací pro vampýrskou radu. Během doby, po kterou tuto práci vykonává, se u něj však projeví sadistické sklony a vzhledem k tomu, že danou práci vykonává už po staletí, tak také nuda. Z tohoto stereotypu ho ke změně vyburcuje setkání s Lotou, kterou shodně s Urianem popisuje jako „živější než ostatní“ Ačkoli je Enno duševně v nepořádku, Lota ho přesto chápe, v určitém smyslu má k němu blíže než k Urianovi. Toto jejich pouto se ještě prohloubí, když se z ní Enno napije, což u vampýrů vytváří určitý závazek. Navíc jí také několikrát zachrání život – ačkoli nutno podotknout, že obvykle až poté, co ji do nebezpečí uvrhne.

Nejbližší ženskou přítelkyní je pro ni nejspíše vědma Dunja, která jí ve druhém díle pomáhá bojovat s kožoměnci. Lota jí sice chvílemi pohrdá, protože vědma se občas chová zbaběle, ale i přesto se o ni stará, a dokonce jí i sežene manžela. Obě ženy spolu sdílely nejen nebezpečí, ale i pocit, že nikam nepatří a nezapadají do většinového společenství, pro kterou byly vždy výstřední a příliš jiné. Jejich cíle, touhy a životní styl se však liší. Zatímco Dunja touží po tom někde zapadnout, pořídit si rodinu a žít si bez existenciálních starostí, Lotu by takovýto život „udusil“. Je zvyklá na svou volnost a nezávislost, která se mimo jiné projevuje tím, že se pohybuje z místa na místo a sama si může volit, kam povede její další cesta.

Mnohem komplikovanější a výbušnější je Lotin vztah s Jadwigou, jejíž způsob života se od toho zaklínaččina liší ještě více. Zatímco s Dunjou ji pojí jakýsi pocit sounáležitosti, s Jadwigou takovéto pouto chybí. Jediným důvodem, proč se Lota snažila venkovanku zachránit a nabídla jí bydlení, byly děti, především nejmladší dcerka Taša, která kvůli psím zubům do společenství také nikdy plně nezapadne. A samozřejmě právě toto dítě je i příčinou nenávisti k Lotě ze strany

⁶³ ⁶³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*. Praha Kroměříž: Triton, 2009, s. 102. ISBN 978-80-7387-293-9.

Jadwigy, protože ji viní z toho, jak její dcera dopadla. Možná i to působí, že Lota je naopak k malé holčičce hodná a cítí k ní silné pouto, dokonce slibuje, že ji vezme do Školy.

S věkově jí nejbližší upírkou Iffigenií se Lota potká jen krátce, blíže se seznámí s těmi staršími, Silke a Aino. Nesetkají se za příznivých okolností, protože v té době je Lota obviněná z vraždy upíra, ale vztahy mezi ní a Aino by byly pravděpodobně napjaté i tak, protože se jedná o Urianovu matku, které není příliš po chuti snacha zaklínačka. Navzdory tomu – nebo možná je to způsobeno tím – si jsou obě ženy povahově podobné. Se Silke se Lota zásadně liší v názorech na to, kdy je třeba bojovat a kdy vyjednávat. V tomto s ní souhlasí i Aino, která se přátelí se Silke již dlouhou dobu, přesto je v mnoha věcech radikálnější než její přítelkyně.

Citový vztah Lota chová také ke své klisně Mlze a je to o ní dobře známo, protože ve druhém dílu, kdy je zaklínačka uvězněná, se její přátelé snaží zvíře chránit, protože nechtějí čelit Lotině hněvu.

3.5.2 Písně čarodějky

Moire přišla do Institutu asi ve třinácti letech, do té doby pravděpodobně žila se svojí rodinou, o které se však nezmiňuje. Pouze jednou se pokouší vybavit si tvář svého otce, ale nedaří se jí to. Toho jí nahradil Viero, který se však postupem času stal spíše jejím bratrem a milencem, a nakonec ji zradil. Její mentorem je Rabe, který si však neodpustí ani občasné sexuální narážky. Laskavá k ní byla učitelka bylinkářství Brianna, z které se však ve vězení vyklubala udavačka, což Moire rozbilo poslední z ideálů o světě, které jí ještě zbývaly.

Čarodějka není věrným typem, respektive ne k mužům, ale ke zvířatům. Stejně jako Lota i ona má vřelý vztah ke své klisně Onyx, věrnou společnic je jí fena Rváčka, kterou si oblíbí snad každý, kdo ji potká.

S ostatními čarodějkami má neutrální, korektní vztahy, přestože si je vědoma toho, že ji nemají rády a odsuzují její způsob života. Starost projevuje o rodinu hospodské Magdy, o jejíž nejstarší dceru se v době epidemie obětavě stará.

V tom, že není monogamní je podobná Lotě, liší se však to, jak na volné vztahy pohlíží muži. Zatímco zaklínačka nemá problém dostat pod jednu peřinu oba své nápadníky, v čarodějnické sérii zpočátku hrají svou roli žárlivost a majetnické sklony. Sama Moire však jasno nemá:

„Který z mých druhů je moje „doma“?“⁶⁴ Často se na Laega pro jeho žárlivost zlobí: „*A neboj, taky jsem tě milovala. Tebe, Dese, Viviho...*“ *bezmocně rozhodím rukama.* „*Neumím to jinak.*“⁶⁵

Proto oceňuje, když se Desmond s konkurencí smíří a ona nemusí činit ono těžké rozhodnutí. Podobně jako v *Zaklínačce Lotě* i zde se rozpadl původní milostný trojúhelník a vzápětí byl nahrazen. Lota původně měla sexuální vztah s oba přáteli Torgem i Arvidem, druhý jmenovaný byl však při jednom boji zabit, Lota však již v té době znala svého pozdějšího přítele, upíra Uriana. Na Mořin vztah s druidem Laegem původně žárlil Desmond, nicméně Laeg podlehl nákaze, čímž se situace vyřešila sama. Druidovo místo však brzy převzou layelští bojovníci.

3.5.3 Mycelium

Všechny zmíněné ženské postavy spojuje vztah k Lucasovi, ať už jde o vztah sourozenecký, milenecký, pracovní či jiný. Poněkud paradoxní je, že ačkoliv Kaměle má k němu velmi silný vztah, v průběhu díla se nepotkají, míjejí se, respektive ona před ním utíká a skrývá se. Ženské postavy mají vztahy i mezi sebou, například Prastará a Kaměle. Přestože je Kaměle mocnější, v obchodě nechává bez debat rozhodovat nadřízenou. Zatímco ona se lidem vyhýbá, Prastará s nimi udržuje dobré vztahy a snaží se k nim být přátelská. Zajímavá je v tomto ohledu podobnost Kaměle s Pinky, přestože se obvykle s druhou rasou nestýkají, kvůli dopisu učiní výjimku. Jejich další podobnost spočívá ve vztazích obě měly milostný vztah s Lucasem. Aktivně přítomnou rodinu v podobě Lucase má jenom Sofie. Kamila na tu svou vzpomíná. Snad jediná ženská postava, která má přátele Fiona. Baví se nejen s kolegyněmi v práci, ale také pravidelně navštěvovala svatyni Prastaré, kde se také seznámila s množstvím lidí. Nápadná je také absence zvířecích mazlíčků.

3.6 Příklon ke zlu či k dobru, nadpřirozené bytosti, mimozemšťané či obyčejní lidé

Tato část se zaměří na to, zda patří jednotlivé postavy mezi nadpřirozené bytosti, mimozemské rasy či obyčejné lidi. Mnohem složitější je otázka zla a dobra, protože ačkoliv se na první pohled zdá, že hrdinové knih patří mezi „kladné“ postavy, ani oni nejsou ušetřeni složitých

⁶⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písň čarodějky: Nakažení*. Ostrava: Fantom Print, 2007, s. 56. ISBN 978-80-7398-000-9.

⁶⁵ Tamtéž, s. 69.

rozhodování a dilemat, přičemž často volí prostředky k dosažení svých cílů minimálně diskutabilní.

3.6.1 Zaklínačka Lota

Zaklínači, mezi něž Lota patří, obecně patří do své vlastní kategorie. Jejich povolání – zabíjení nadpřirozených příšer, které škodí lidem – je spíše posláním. Mnohdy však čelí složitým morálním rozhodnutím, obzvláště ve vztahu k dětem, za která bývá především Lota často odsuzována. Například Jadwiga, poté, co se jí zeptala, zda by zabila nelidské dítě a Lota přisvědčila, ji obvinila z nedostatku ženství.

Úplně jiné postavení mají v tomto světě vampýři. I zde jsou vnímáni společností jako nebezpeční predátoři, kteří však mají s lidmi uzavřené nepsané příměří; nicméně při bližším pohledu se ukazuje, že je to jinak. Mají rádi svůj klid a pohodlné živobytí, na lidech se mnohdy ani neživí, stačí jim zvířecí krev. Občas se některý z nich vzdálí tomuto životnímu stylu a zdivočí, ale ostatní se o něj postarají. Většina z nich si však užívá poklidný život, kterého se vzdávají jen velmi neradi, což se dá považovat za zápornou vlastnost, obzvláště pokud kvůli jejich neochotě jednat umírají nevinní lidé.

Lota byla zvláštní už jako dítě – její matka byla člověk, otec temný elf, což samo o sobě by stačilo na to, aby vyčnívala nejen ve většinové lidské společnosti, ale i mezi zaklínači. Z elfské strany má schopnost vidět budoucnost a nadání k praktikování magie. Poté, co prošla zaklínačským výcvikem se od lidské podstaty vzdálila ještě více. Zaklínači jsou nejen cvičeni v boji s nestvůrami, ale po projití zkouškami se jim změní i tělesná podstata (např. oči). Bývají rychlejší, mrštnější, rychleji se hojí a mají ostřejší smysly. V boji jim pomáhá i prášek Havran, který je nabudí, což jim umožňuje déle bojovat i při zraněních, která jsou po dobu působení drogy znečitlivěná. Havran bývá i zneužíván jako typická droga, která je silně návyková.

Při jedné ze svých cest se Lota setká s vampýrem Urianem, který ji posléze, aby jí zachránil život, kousne a Lota projde částečnou proměnou v upírku. O částečnou proměnu jde především proto, že ona není člověkem, nýbrž zaklínačem, a zčásti i díky genetické výbavě jejího otce. Z vampýřích vlastností na ni přejde potřeba pití krve, dále dokáže křičet jako vampýr, což je jejich nejsilnější zbraň, dokáže také stvořit dalšího vampýra, přestože její první pokus se příliš

nepovedl. Poté, co ji kousne ještě další upír, Enno, se její moc o trochu zvýší a opět se více vzdálí od lidskosti.

Významnou roli hrají i další vampýři, respektive vampýrky. Jak bylo již zmíněno výše, vampýři jsou ve své podstatě tvorové žijící a chovající se jako aristokrati a nejinak je to s matkou a sestřenicí Lotina přítele, Aino a Iffigenií, a s představenou vampýrů Silke. Ačkoliv jsou i zde vampýři predátory, mnozí z nich se živí zvířecí krví. Ač se – jako správní aristokraté – vyučují souboji s meči, tak jejich nejnebezpečnější zbrání je křik, který nejen zabíjí lidi a zvířata, ale ničí i budovy. I v tomto díle mají schopnost létání a je pro ně smrtelné stříbro. Na druhou stranu se nijak neřeší jejich pobyt na slunci.

Občas se objeví i ženy se schopností kouzlení, takovým případem je Dunja, avšak jejich moc je často omezená. Dobře se naučí pouze kouzla, která nezbytně potřebují, do složitějších věcí se nepletou. V tomto světě existují i opravdové čarodějky, kupříkladu Delia, které praktikují i složitější magii.

3.6.2 Písně čarodějky

O poslání čarodějů být lidem ku pomoci jsme už psali. Přesto stejně jako kdekoliv jinde i mezi čaroději se nacházejí ti, kteří stojí na straně dobra a ti, kteří přešli na stranu zla. Do té druhé skupiny patří především ti, jež mezi lidmi přenesli smrtelnou nákazu neštovic s cílem zisku. Lidé jsou v díle ukázáni jako velmi snadno ovlivnitelní, často zlí. Mezi sebou se také liší jednotlivé druhy čarodějů. Zatímco ti z Bratrstva léčí, radí králům a obvykle žijí v blahobytu ve městech, například druidové žijí v rovnováze s přírodou, naopak Layelští vynikají obzvláštní krutostí, ale zato skvělými válečnickými schopnostmi. Přestože mají čarodějové zvláštní schopnosti při nákaze umírají téměř obyčejní lidé. Tyto schopnosti se brzy po narození projeví také u Moiriny dcery. Mezi výhody čarodějů patří dlouhověkost.

3.6.3 Mycelium

Vzhledem ke složitosti příběhu a k tomu, že téměř každá z postav má vlastní agendu a cíle, které sleduje, není vůbec jasné, kdo je na straně „dobra“ či „zla“, případně zda lze vůbec tyto strany určit. Také jednoznačné určení „kladných“ a „záporných“ postav je tak obzvláště složité. Kamelíným cílem je chránit Lucase, což by ji pravděpodobně mělo zařadit na stranu těch

„hodných“, nicméně používá při tom i méně šlechetných prostředků. Naproti tomu Fiona působí trochu škodolibě, samolibě, až arogantně – hlavně vůči Lucasovi – přesto se nedá říci, že by byla zlá, pouze cílevědomá. Naproti tomu Pinky je opravdu pečující a starostlivá, tedy „dobrá“, zároveň však několikrát – ač neobratně – lže Lucasovi, chová silnou nelibost vůči Aš~šádovi, dá se říci, že je i trochu sobecká. Přestože nemá mnoho příležitostí, jak to projevít. Prastará za účelem zisku obelhává zákazníky, ale nechová se o tolik hůř než jiní prodejci. Všechny postavy se tedy pohybují v „odstínech šedé“, což odpovídá realitě. Mění se také čtení příběhu – čtenář nejdříve fandí Lucasovi a Fomalhiwanovi, pak se však vynořují další a další informace a úhly pohledu, až neví, čemu věřit.

V díle se vyskytují dvě skupiny postav – do jedné patří Pozemšťané, kteří – s výjimkou Lucase – nemají žádné nadpřirozené schopnosti, do té druhé pak mimozemšťané, tedy postavy *ireálné*⁶⁶. Ti se dále dělí na Össeany se schopností trüegrhü a na Gerdánce. Mezi Össeany se nacházejí jedinci se zvláštními schopnostmi, například Kaměle. Ke schopnostem glewarina patří levitace či získávání informací z protonace. K tomu vlastní mentální zbraň Stříbřitý chlad, kterou obrdržela od jiného glewarina. Svého druhu schopností jsou také Fioniny věštecké sny.

3.7 Prostředí, vzdělání, povolání, postavení, místa, minulost

Tato část se zaměří na prostředí, z něhož postavy pocházejí a v němž se pohybují; na vzdělání, kterého se jim dostalo; na povolání, které vykonávají; na postavení, který získali; na místa, která jsou pro ně důležitá či typická a také na jejich minulost.

3.7.1 Zaklínačka Lota

Zaklínači i upíři jsou natolik jedineční, že se drží především mezi svými a s „normálními“ lidmi do styku přicházejí za předem stanovených podmínek – zaklínačům platí za odstraňování příšer; s vampýry mají uzavřenou nepsanou dohodou o příměří.

Lota, ale i její spolužačka Tara a ostatní, strávila dětství v Opolské škole, kde se naučila základní dovednosti pro práci zaklínače nezbytné, ať už se jednalo o fyzickou zdatnost, či o lektvary a

⁶⁶ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 622. ISBN 80-7185-669-X.

znamení. Panovaly tam však volnější mravy, sexuální vztahy mezi studenty a odstraňování jejich následků byly takřka na denním pořádku. Ačkoli se Volmar snažil Lotu před tímto chránit, nepodařilo se mu to zcela, protože její vztah s Arvidem a Torgem začal už během jejich školních let. Sama Lota o domovu mluvila takto: „*Tam, odkud jsem, se nečervená nikdo.*“⁶⁷ Nicméně jde o prostředí komorní, kde každý zná každého. Přesný počet zaklínačů ve Škole není nikde dán – a dá se předpokládat, že se často mění, respektive snižuje – ale při bitvě s druhou školou Lota komentuje, že nepřátel je třicet a že jsou tedy ti druzí proti nim v přesile.

Tím nejdůležitějším místem, do kterého se pravidelně na zimu vrací, je právě Škola, Lotin domov. Tento objekt prošel mnoha katastrofami a bitvami, ale zaklínači ho vždy znovu opraví. Lotin toulavý způsob života ji nutí často přespávat v hostincích, obvykle nižších kvalit. Právě ty jsou častými místy sporů – obvykle tam dojde ke přímé mezi zaklínači a místními obyvateli. Zároveň jsou to pro ni důležitá místa, kde se dozvědět o možné práci. Urian pro Lotu koupil statek Wigand, kde měl v plánu se zaklínačkou v poklidu žít. Lota se tam pár týdnů ve druhém dílu skrývala a užívala si luxusu, ale již po pár dnech to tam pro ni bylo nesnesitelné. To bylo pravděpodobně způsobeno i tím, že tam Urian nebyl s ní. Její neustálé cestování krajem má na svědomí, že často po letech projíždí stejnými místy, komentuje jejich změny, potkává staré známé.

Co se týče vzdělání, tak zaklínači jsou vzděláváni v jejich specializovaných školách, v díle jsou zmíněny dvě – Škola, tedy Opolská škola, odkud pochází Lota, a Landswartská škola, která je znatelně větší. Každá ze škol má své působíště a při překračování těchto územních hranic vznikají třeňice. V těchto školách se učí různé způsoby boje, míchání elixírů, zaklínání a samozřejmě rozpoznávání různých lidem škodlivých tvorů, na kterém spočívá celé zaklínačské povolání.

Ve společnosti jsou zaklínači spíše tolerováni než vítáni. Mají zvláštní postavení – pokud lidé mají potíže s nadpřirozenými příšerami, jsou za ně vděční. V dobách klidu však na ně pohlížejí velmi nepřívětivě. Ještě více se toto nepřátelství ukazuje při setkání se zaklínačkami – společnost nepovažuje toto povolání za vhodné pro ženy. Lota zakusí i postavení poněkud jiné, na statku, který jí koupí Urian – tam je za „paní“. I do této role vklouzne bez problémů, protože jí nikdy nedělalo problémy rozkazovat a na schopnosti přizpůsobení se závisí celý její život.

⁶⁷NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*. Praha Kroměříž: Triton, 2009, s. 135. ISBN 978-80-7387-293-9.

Postavení vampýrů ve společnosti je podobné jako u šlechticů, dá se tedy předpokládat, že jsou vzdělávání soukromými učiteli, ale zmíněno je, že často odcházejí k příbuzným „na zkušenou“. Lidé se jich bojí nebo k nim mají přinejmenším zdravý respekt, ale vzhledem k tomu, že vampýři bývají bohatí, leckdo se dá vidinou peněz zlákat a poskytuje jim své služby.

Lotu sledujeme od začátku jejího života, lépe řečeno, ještě před jejím narozením, kdy zaklínač Volmar nalézá její těhotnou matku a bere ji do Školy. V tomto bodě se nachází jistá diskrepance s druhým dílem, v němž Volmar vzpomíná na to, jak viděl Lotu, když ji matka poprvé přivedla a jak se Lota bála – v té době měla být čtyřletá. Její minulost tedy známe více než dobře, nebo alespoň její podstatné mezníky.

Její dětství a dospívání je zachyceno ve skocích, odpovídajících jednotlivým povídkám prvního dílu. Lota není příliš sentimentální, vzpomíná jen občas, hlavně na přítele Arvida, který byl zabit, a na mládí, respektive rané dětství. K přemýšlení o dávno prošlých časech jí obvykle něco přivede, událost či místo. Vzpomíná obvykle „nahlas“, kdy vzpomínky jsou součástí dialogů, jen občas i v myšlenkách, ale to především v případech, kdy je celý příběh vyprávěn z jejího úhlu pohledu.

O minulosti dalších ženských postav toho nevíme mnoho. Z náznaků se dalo vysledovat, že vampýrka Aino byla původně výtečná bojovnice, která se dlouhou dobu zabývala lovením zdivočelých druhů. Po svatbě s klidným a mírumilovným Sorenem se však tohoto stylu života vzdala ve prospěch založení rodiny. V knihách *Psí zima* a *Žár krve* se však ke své minulosti částečně navrácí.

3.7.2 Písně čarodějky

Čarodějové mají v lecčems podobné osudy jako zaklínači, lidé se na ně obracejí s žádostmi o pomoc, ale jejich vděčnost a paměť jsou krátké, proto jsou to obvykle oni, na koho se při katastrofách či epidemiích pořádají pogromy. Ti nejváženější z čarodějů však mají mnohdy přístup k panovnickým dvorům a živí se také jako rádci. Mnozí z čarodějů žijí luxusním životem, což jim v očích běžných lidí na sympatiích nepřidává. Moire se svým neextravagantním příbytkem a tím, že se zaměřuje na pomoc nejchudší spodině ve městě, se těmto konvencím nepodřizuje, avšak když se pořádají takřka „hony na čarodějnice“, lidé to na

vědomí neberou. Vzdělání se Moire dostalo v Institutu, v díle se objevují větší množství jejích spolužáků a spolužaček. Vyskytují se především v prvním díle, kde členové Bratrstva často stojí na opačných stranách a sama Moire je tak nucena některé spolužáky zabít. Ohledně povolání čarodějů, bylo již dříve zmíněno, že poslání čarodějů je pomáhat lidem, především se zdravotními problémy. Často se však živí i pokoutně výrobou nelegálních lektvarů.

Moire dlouhou dobu působí jako černá ovce Bratrstva, kvůli její informaci o tom, co bylo příčinou první epidemie neštovic. Poté, co je stávající představený Bratrstva – a zároveň strůjce epidemie – zlikvidován, nastupuje Moire na jeho místo, čímž získává prestižní postavení, ale zároveň kupu starostí. Její organizace je totiž v troskách, musí se odstěhovat do cizí země, v níž všichni členové nenajdou práci... Moire si s tím však za pomoci přátel a mentora Rabeho poradí.

Dlouhou bylo jejím domovem město Donberg, z kterého musela utéct, což ji hodně ranilo. Ještě více ji však zasáhlo zničení věže Vierova domu, s níž měla spojeno mnoho příjemných vzpomínek. Úkryt našla u druidů, ke kterým má blízko, háje považuje za svůj druhý domov. Ačkoliv se posléze do města a do svého domu vrátila, už se tam necítila doma.

O její minulosti se toho čtenář příliš nedozví, zmiňuje pouze, že se dostala do Institutu ve třinácti letech, což byl podle Viera příliš nízký věk, a v průběhu první knihy je jí kolem osmdesáti let. Zmiňuje také svého otce, ale nevybaví si prý víc než jen prázdný obličej.

3.7.3 Mycelium

Prostředí, v němž se pohybují jednotlivé postavy se liší. Pokud se budeme soustředit na Kaměle, tak ta sama zmiňuje, že ostatním Össeanům se vyhýbá, především proto, že nechce vzbudit zájem Církve. Jediná její družka je tak Prastará, s kterou prodává v obchodě. S lidmi do styku příliš nepřichází. Pravým opakem je Pinky, která se pohybuje výlučně mezi lidmi, o Össeanech nemá mnoho znalostí, stejně jako mnozí lidé se jim instinktivně vyhýbá. Ani její kontakty s lidmi však nejsou příliš velké, rozhodně ne v soukromí, kdy je spíše samotářka. Pravidelně se však vídá s mladými plazmolyžačkami, které trénuje. Přesně mezi nimi stojí Fiona, která pracuje mezi lidmi, ale zároveň navštěvovala pravidelná setkání ve svatyni Prastaré, kde přicházela do kontaktu s Össeany. Ti mají na Zemi vlastní čtvrť, včetně institucí, proto s lidmi nemusí přicházet do styku, pokud nechtějí

Hlavní rozdíl však závisí na tom, na které planetě se daná postava narodila. Vzhledem k tomu, jak výraznou roli má na Össe náboženství, není možné, aby to ty, kteří se tam narodí, neovlivnilo. Prastará však zmiňuje, že patřila k první, kdo se vydali na Zemi, tedy k misionářům. I to je pravděpodobně důvod její laxní víry. Kamělina rodina naproti tomu pociťovala nesmírnou hrdost na její gleewarinské schopnosti. I přesto se ovšem dokázala vzepřít Církvi, za což byla poslána do exilu.

O vzdělání se v knize příliš nemluví, maximálně v některých flashbackových částech. Víme jen, že Kaměle byla na základě svých schopností poslána na výuku do kláštera, kam se jí příliš nechtělo. Školu zmiňuje také Fiona, tentokrát v souvislosti se svými sny, na základě kterých získala předem testové otázky a byla za to obviněna, že testy ukradla. U Sofie by bylo zajímavé zjistit, proč neprošla stejnou výukou jako Lucas, přestože je starší. Povolání jsou rozličná, objevuje se sportovní trenérka, prodavačka, právnička i sochařka.

Většina děje se odehrává na planetě Zemi, jen krátké pasáže na D-alfě nebo ve vesmírné lodi. Typické je prostředí města, překvapivé množství scén se odehrává v taxi. Dalšími oblíbenými lokacemi jsou Kamělin byt, byt Pinky, Sofiin dům, tedy bývalý rodinný dům, chata ve skalách, a především obchod Prastaré s názvem Össenská moudrost. Zmíněn je také Fionin byt, v ložnici má mnoho předmětů k uctívání Akkütlixu, proto poté, co se vzdá jeho víry, se tam bojí spát a místo toho nocuje v obývacím pokoji. Kaměle tráví určitý čas i u medianta v bytě.

Hlavní děj zpomalují a dovysvětlují mnohé vzpomínkové a flashbackové části, jejichž cílem je, aby čtenář pochopil jednání postav. Některé tyto pasáže ukazují jednu událost z více stran, například Pinkina návštěva u Hildebrandtů se objeví jak z jejího, tak z Lucasova pohledu. Minulost se odhaluje se u každé postavy jinak – záleží i na tom, o kterou postavu jde. Zatímco Pinkiny vzpomínky souvisí s dějem, například to, jak získala dopis, který je důležitý pro Lucase, ne až tak s ní samotnou. Ze své minulosti odhaluje pouze málo informací o své rodině. Má sestru, s kterou se rodiče odstěhovali na jinou planetu. Nikdy si nebyli zvláště blízcí, proto ji to příliš netrápí. Kaměle naopak vzpomíná na své dětství – ačkoli jde o projev jejich schopností – přeci jen je to osobnější. Počet flashbacků s Kaměle stoupá ve druhém díle.

3.8 Jazyk postav

Promluvy postav jsou také důležitým charakterizačním rysem. Není v nich důležité jenom to, co se sděluje, ale také forma onoho sdělení.

3.8.1 Zaklínačka Lota

Tato série je založena především na dialozích mezi postavami. Stejně jako i v jiných oblastech, i co se týče jazyka postav, dají se rozdělit na tři skupiny. Zaklínači, kupříkladu Lota, se vyjadřují hovorově až nespisovně, jejich promluvy jsou protkány vulgarismy, ale i oslovením jako „kotě“, „brouku“, a Lotino nejčastější – „sokolíku“. Středověkému ladění navzdory zaklínači občas využijí i moderní výrazy, například „nabíječ“. V mluvě se jim vyskytují i profesionalismy, slangové a argotové výrazy – např. „V kterém machlu si to krouťí?“⁶⁸ Tedy: *V jakém vězení si odpykává trest?* Tato vulgarita samozřejmě částečně ovlivňuje to, že zaklínače vnímá společnost jako skupinu rváčů a prostopášníků. Zajímavé je, že obě, Lota i Aino, používají v řeči metafory s mečem, ještě více tak vynikne jejich podobnost. Lidé mluví hovorovým a nespisovným jazykem, který se ničím nevymyká, maximálně občas užijí nějakých nadávek. Obě skupiny užívají kratší věty, odpovídajícímu stylu jejich řeči. Vampýři naproti tomu mluví spisovnou češtinou, rozvitými větami, místy až archaickou mluvou.

3.8.2 Písně čarodějky

Také v tomto se obě série Petry Neomillnerové podobají. Také je založena na dialozích, vzhledem k tomu, že se Moire pohybuje mezi nižšími vrstvami obyvatelstva, tak převažuje hovorový až nespisovný jazyk, často vulgarity. Poměrně kuriózně pak působí, pokud nespisovnou větu doplňuje tradiční oslovení čarodějů: „*pane kolego*“, případně „*milá kolegyně*“. K tomuto se vztahuje také Mořin proslov poté, co ji slavnostně zvolili do čela Bratrstva, přednese kolegům nová pravidla, velmi vulgárním způsobem, která naprosto neodpovídal situaci, což vedlo u posluchačů k pocitu trapnosti.

3.8.3 Mycelium

Většina postav pochází z úřednického či diplomatického prostředí, proto jsou jejich promluvy rozvitější a spisovnější, ačkoli ani tak se nevyhýbají hovorovému jazyku. Pouze v případě, že mluví například s medianty a jejich projev je tedy vysílán, drží se čistě spisovného jazyka.

⁶⁸NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*, Praha Kroměříž: Triton, 2009, s. 99. ISBN 978-80-7387-293-9.

Výrazněji se od spisovné jazykové normy odklání Prastará. Pokud mluví se zákazníky, tak využívá pozemskou řeč, u které však zná pouze její spisovnou až knižní podobu, což ještě podtrhuje její dramatickou stylizaci do kněžky boha Akkütlix a zaručuje jí vážnost u zákazníků. Pokud však mluví s Kamělě össeisky, přejde plynule do nespisovného jazyka, také například komolí slovo Fomalhiwan na „Fomajzla“. Postavy, které měly co do činění s Össe velmi často užívají zvolání: „*Rë Akkütlix*“ ve smyslu „pane bože“. Stejně jako jména i celý össenský jazyk obsahuje plno přehláskovaných písmen. V tomto je čtenáři nápomocná Pinky, která össenské názvy vyslovuje (= jsou napsány), tak jak se vyslovují.

3.9 Stereotypy a předsudky

3.9.1 Zaklínačka Lota

Mnoho z Lotiných obtíží pochází z předsudků, které panují o zaklínačském řemesle. Lidé ho považují za „nečisté“ a naprosto nevhodné pro ženu: „*To není práce pro slušnou ženskou,“ odfrkne mlynářka a zakormidluje objemným pozadím směrem k domu. „Poběhlici tu nechci.“*⁶⁹ Tyto předsudky obvykle mizí ve chvíli, kde se objeví nějaký netvor, kterého je třeba zlikvidovat, tedy najmout zaklínače.

Výstřední – už ve Škole – je také Lotin vztah ke dvěma mužům zároveň, navíc když se jedná o tři nerozlučné přátele. To, že kromě Torgeho a Arvida střídá i další spolunocležníky mezi zaklínači rozruch nevzbuzuje, u nich je to obvyklé. Nevoli to však budí u obyčejných lidí, kteří to považují za prohřešení proti dobrým mravům. Lota se ani v dětství nevěnovala typickým dívčím záležitostem, stejně tak se typické role ženy-matky, hospodyně, manželky nezhostila ani v dospělosti. Zároveň ani nezmiňuje, že by o tento model někdy v budoucnu stála.

Zatímco Lota je soběstačná a nebezpečná žena, její přítel Urian vedl – až do setkání s ní – velmi pohodlný život, byl rodiči hýčkán. Zpočátku je relativně stereotypní i Lotin vztah s tchyní, která ji nepovažuje za dostatečně vhodnou pro jejího syna. Avšak ve chvíli, kdy Aino opět vezme meč do ruky, rázem zjistí, kolik toho mají s potenciální snachou společného, a usoudí, že Lota je přesně to, co její syn ve svém životě potřebuje.

⁶⁹NEOMILLNEROVÁ, Petra. Zaklínačka Lota. Praha Kroměříž: Triton, 2009, s. 124. ISBN 978-80-7387-293-9.

3.9.2 Písně čarodějky

Podobně jako Lota bourá i Moiré zažité stereotypy svými vztahy s několika muži zároveň. Okolí se na ni dívá různě, některé kolegyně čarodějky jí závidějí pozornost všech těch mužů, jiní ji častují hanlivými výrazy.

Problematické jsou i vztahy mezi různými frakcemi čarodějů, ačkoli toho o sobě navzájem příliš nevědí, mají sklon být nedůvěřiví. Někteří mají předsudky, respektive nedůvěru ve schopnosti žen, například nový druidský náčelník protestuje proti tomu, aby jednání vedla žena.

3.9.3 Mycelium

Mnoho předsudků pramení z odlišnosti össenské rasy od té lidské. Lidé mají sklon se Össeaům vyhýbat, děsí je jejich schopnosti a jejich zvláštní kultura, Össeaé jimi, jakožto nevěřícími, pohrdají, částečně je navíc považují za nehodné víry.

Stereotypům odpovídá vztah Lucas s Pinky. Zatímco on je workoholik, který si nijak nepotrpí na „teplo domácího krbu“, poté, co začne žít s Pinky objeví se mu v bytě nejrůznější drobnosti a výzdoba, které by měly bytu dodat „domácký dotek“. Jeho přítelkyně se mu také pokouší dát ultimátum, ale Lucas se z toho šikovně vykroutí. Lucasova nemoc v ní také probudí pečovatelské sklony.

4 Závěr

Bakalářská práce měla za cíl porovnat pojetí a výstavbu ženských postav v dílech českých autorek fantasy a sci-fi Petry Neomillnerové a Vilmy Kadlečkové.

Nejprve stručně vysvětlila pojmy, které si literární teoretici rádi přizpůsobují svým potřebám, například fantastická literatura, tedy žánr, do něhož patří díla s fantastickým prvkem, který je pro celé dílo zásadní, kromě fantasy a sci-fi pod něj patří také horory. Sci-fi často obsahuje vynálezy a objevy, u nich je ale důležitý především prvek realističnosti, respektive možnosti fungování. Pro fantasy je zase příznačná přítomnost prvku nadpřirozena. Dále pokračuje historickým přehledem vývoje fantastické literatury v Československu a posléze v České republice. Zmiňuje neshodu ohledně úplných počátků žánru, nejen u nás, ale i v zahraničí. Za silné období považuje meziválečná léta, kdy tvořil Karel Čapek, Jan Weiss a Jan M. Troska. Další vrchol v podobě děl tří významných jmen byl v 50. a 60. letech, zasloužili se o něj Josef Nesvadba, Ludvík Souček a František Běhounek. Na konci 70. a pak dále v 80. letech vzniká a sílí čtenářský fandom. Po převratu v roce 1989 vznikají dvě autorské organizace Syndikát autorů fantastiky a Asociace fanoušků SF. Tvoří například Jiří W. Procházka nebo Petr Heteša, dále Carola Biedermannová a Eva Hauserová, Ondřej Neff a Josef Pecinovský či Jaroslav Velinský. Vznikají také povídkové soubory, rozšiřují se druhy sci-fi. Fantasy má tradici poněkud kratší, vzniká převážně od 90. let, také má několik podob, významnými jmény jsou například Jiří Kulhánek, Leonard Medek, Veronika Válková, Jaroslav Mostecký, Vlado Ríša či Miroslav Žamboch. I zde vznikají antologie, mimo jiné je také vydáván časopis Pevnost.

Obě spisovatelky, Petra Neomillnerová a Vilma Kadlečková mají v české fantastice své pevné místo. U některých jejich postav se dají nalézt jistě podobné charakterové rysy, podobají se také relativizací dobra a zla. Jejich hrdinky činí mnohdy nepopulární rozhodnutí, chovají se sobecky, ne vždy hledí na to, jaké důsledky bude mít jejich chování na druhé. Mnohdy jsou však ochotné pomoci nebo léčit. Jinak mezi autorkami a jejich tvorbou panují výrazné rozdíly. Jedním z nich jsou žánry, první píše fantasy, druhá sci-fi. Zaklínačka Lota i čarodějka Moire se tedy pohybují ve světě, kde se nadpřirozené bytosti a magie považují za běžné, jsou nedílnou součástí jejich životů. Protagonisté *Mycelia* naproti tomu okupují výrazně technizovaný svět, v němž ale překvapivě silnou roli hraje náboženská víra. Nechybí tam ani prvky space opery, tedy lety na jiné planety, a především kontakty s mimozemskými civilizacemi.

Další rozdíl je v hlavních postavách. Zatímco Neomillnerová obsazuje do hlavních rolí odvážné ženy, v cyklu Kadlečkové tuto roli obsadil muž. V sériích *Zaklínačka Lota* i *Písně čarodějky* vystupují výrazné ženské postavy, které se obklopují především mužskými hrdiny, ke kterým má od přírody blíž. Jejich vztahy jsou často nevázané, rychle střídají partnery. Na těchto ženských postavách stojí celý příběh, jsou jeho nedílnou součástí. Kadlečková volí postup opačný, její hlavní hrdina má kolem sebe několik žen, které jsou mnohem různorodější než mužští hrdinové obklopující protagonistky Neomillnerové, a mají k němu různé vztahy. I každá z těchto postav má svůj účel – například Kaměle slouží jako zdroj informací o Össeanech a jejich způsobu života, podává mnohem střízlivější pohled na tuto problematiku než Lucas. Aktivně se také zapojuje do aktuálních událostí. Pinka pomáhá odhalovat Lucasovu minulost, to díky ní se čtenář dozvídá o jeho otci a o vztahu mezi nimi. Fiona mu poskytuje potřebnou konkurenci a Sofie hodnotí jeho chování, pomáhá mu uvědomit si jeho chyby.

Zatímco Petra Neomillnerová nenechává svým postavám příliš tajemství – přestože i její hrdinové umí překvapit – postavy Vilmy Kadlečkové odhalují svá tajemství jen velmi pozvolna. Tomu napomáhá i odlišný styl vyprávění. *Zaklínačka Lota* je zčásti a *Písně čarodějky* pak zcela vyprávěny hlavní hrdinkou, Kadlečková využívá interní fokalizaci. Tento postup jí umožňuje vystavět podrobný fikční svět, potřebný pro její příběh.

Neomillnerové díla obvykle obsahují delší časový úsek, během kterého postavy zažívají dramatické situace a procházejí vývojem; Kadlečková pracuje s kratší dobou, ale překvapení na čtenáře čekají i tak, právě díky jen pomalému odhalování pravých charakterů postav.

Pokud se týče struktury literárních postav, Neomillnerové hrdinky bývají výrazně založeny na jejich povolání, kterému jsou přizpůsobeny také některé jejich vlastnosti. Například Lota jakožto zaklínačka musí mít postřeh a rychlé uvažování, spolu s Moire je pak ovlivňuje i svět, v němž žijí – svět založený na častém umírání a násilí, vůči nimž jsou obě již otupělé. Ženské postavy v *Myceliu* jsou variovnější, nedefinuje je jejich zaměstnání, ale spíše jejich úloha v příběhu: Kaměle tak musí být odvážná a schopná, aby dokázala zpovzdálí chránit Lucase a zároveň si stále udržovat přehled o aktuálním dění; Pinky působí jako ideální oběť Lucasovy obratné manipulace; Fionin vnitřní souboj racionálna a iracionálna podává čtenáři jak obrazy z jejího pracovního života v Radě pro výzkum vesmíru, tak i z össenské svatyně, případně z jejich snů o Fomalhiwě.

Bibliografie

Primární literatura

NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Zaklínačka Lota*. Praha Kroměříž: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-293-9.

NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. Praha: Fantom Print, 2008. ISBN 978-80-7398-016-0.

NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Žár krve*. Praha: Brokilon, 2011. ISBN 978-80-7456-003-3.

NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Nakažení*. Praha: Fantom Print, 2007. ISBN 978-80-7398-000-9.

NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Hon na lišku*.

NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Písně čarodějky: Zjizvení*. Praha: Epoque, 2014. ISBN 978-80-7425-200-6.

KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium: Jantarové oči*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0873-6.

KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium : Led pod kůží*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-1008-1.

KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium: Pád do temnot*. Praha: Argo, 2014. ISBN 978-80-257-1160-6.

KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium: Vidění*. Praha: Argo, 2014. ISBN 978-80-257-1277-1.

KADLEČKOVÁ, Vilma. *Mycelium: Hlasy a hvězdy*. Praha: Argo, 2016. ISBN 978-80-257-1968-8.

Sekundární literatura

ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995. ISBN 80-85364-57-3.

CZAPLIŇSKA, Joanna. Jsou scifistky feministky? In: DĚDINOVÁ, Tereza (ed.). *Na rozhraní světů. Fantastická literatura v mezioborovém zkoumání*. Brno : Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8441-4.

DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině : Charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7872-7 (online : pdf).

FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Akademie věd České republiky, Ústav pro českou literaturu, 2008. ISBN 978-80-85778-61-8.

HODROVÁ, Daniela. *-na okraji chaosu: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-140-1.

KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. Praha: Dauphin, 2013. ISBN 978-80-7272-592-2.

KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. ISBN 978-80-7560-105-6.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.

MÜLLER, Richard a Pavel ŠIDÁK, ed. *Slovník novější literární teorie: glosář pojmů*. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2048-2.

NEFF, Ondřej. Pět etap české fantastiky. In: ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství R3, 1995. ISBN 80-85364-57-3.

Internetové zdroje

AXIA. Petra Neomillnerová. In: *Děti noci* [online]. 25.4.2012 [cit. 15.12.2017] Dostupné z: <http://deti-noci.cz/2012/04/literatura/spisovatele/petra-neomillnerova1/>.

Summary

The bachelor thesis aimed to compare the concept and construction of female characters in the works of Czech authors of fantasy and sci-fi Petra Neomillnerová and Vilma Kadlečková.

First, we briefly explained the concepts of fantastic literature, a genre that includes works with a fantastic element that is crucial to the work, and includes sci-fi, horror and fantasy. Sci-fi often includes inventions and discoveries, but it is especially important for realism and the possibility of functioning. For fantasy, the important essence is the presence of element of supernatural. We continued with a historical overview of the development of fantastic literature in Czechoslovakia and later in the Czech Republic. We mentioned the disagreement about the complete beginnings of the genre, not only in our country but also abroad. We consider the interwar years to be strong period of writers such as Karel Čapek, Jan Weiss and Jan M. Troska. Another prominent names in 1950s and 1960s were Josef Nesvadba, Ludvík Souček and František Běhounek. At the end of the 1970s, and then in the 1980s, a reader's fandom grew. Following the coup in 1989, the Fantasy Syndicate and the SF Fan Association are formed. Main author of this period are Jiří W. Procházka, Petr Heteša, Eva Hauserová, Ondřej Neff, and Josef Pecinovský. Fantasy has a somewhat shorter tradition, originated mainly in the 1990s, main authors are Jiří Kulháněk, Leonard Medek, Veronika Válková, Jaroslav Mostecký, Vlado Risa and Miroslav Žamboch.

Both authors, Petra Neomillnerová and Vilma Kadlečková, have a firm place in Czech fantasy. The distinction between Petra Neomillner and Vilma Kadlečková is in genres, the first is fantasy, the second is science fiction. Another difference is in the main characters. While Neomillnerová occupies the leading roles of a brave woman, Kadlečková's role is occupied by a man. In the series, *Zaklínačka Lota* and *Písně čarodějky*, there are distinctive female characters, which are surrounded by the male heroes to which they are naturally closer. Their relationships are often unbounded, the partners change quickly. Kadlečková chooses the opposite, her main hero has several women around her who are more heterogeneous than the male heroes surrounding the Neomillnerová's protagonists and have different relationships with him.

While Petra Neomillner does not leave too much secret to her characters - although her heroes can surprise - the characters of Vilma Kadlečková reveal their secrets only very slowly. This is also helped by a different style of narrative, because Kadlečková uses internal focalization.

Neomillnerová's works usually contain a longer period of time during which characters evolve; Kadlečková is working with shorter time, but the surprises of the reader are still waiting, thanks to the slow revelation of the true characters of the characters.

Regarding the structure of the characters, Neomillnerova's heroes are strongly based on their jobs, which is also adapted to some of their character qualities. For example, Lota, as a witcher, must have quick thinking. The female figures in Mycelium are more varied, not defining by their occupation, but rather by their roles in the story: Kaměle must be brave and skilled to be able to protect Lucas, while still keeping an eye on the current events; Pinky acts as the ideal victim of Lucas's manipulation.